

Załącznik
Uchwały nr 216/XXXIV/06
Rady Gminy Poczesna
z dnia 02 marca 2006 r.

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY POCZESNA
na lata 2006-2013**

GRUDZIEŃ 2005

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	18
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	19
2.2. DEMOGRAFIA	20
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	22
2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	28
2.5. KWESTIA DZIECKA	33
2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE	38
2.6. a. PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII W GMINIE	41
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	43
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	44
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	45
2.10. ANALIZA SWOT	50
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	57
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	63
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	64
3.1. MISJA	65
3.2. CELE STRATEGICZNE	66
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	81
4. UWAGI KOŃCOWE	96

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi, funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić

potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie, czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 oraz założenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

„Wartość” to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności. Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej

komórki społecznej.

Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

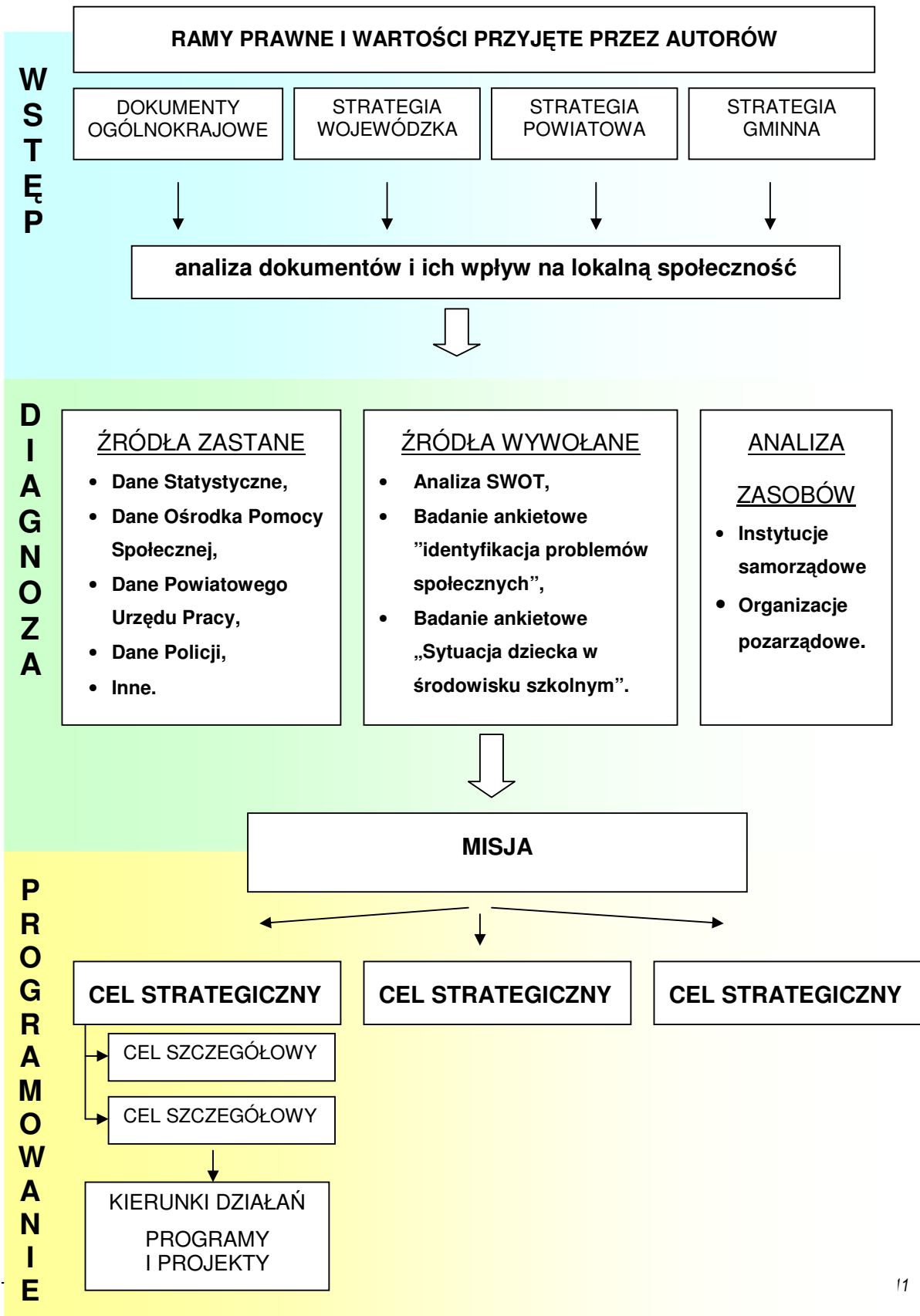
Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Poczesnej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowym Planem Rozwoju oraz Strategią Polityki Społecznej, wyznaczającymi działania i możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 r.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWY PLAN ROZWOJU NA LATA 2007-2013

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kompleksowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Przygotowanie i realizacja NPR ma spowodować skuteczne włączenie Polski w kształtowanie Unii Europejskiej, której jednym z konstytucyjnych fundamentów jest zasada spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza naszemu krajowi ogromną szansę na zmniejszenie dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw.

Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 spaja wszystkie przedsięwzięcia o charakterze rozwojowym. Jest on koncepcją modernizacji polskiej gospodarki oraz propozycją takich zmian instytucjonalnych, które umożliwią tę modernizację. Ostateczny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów 6 września 2005 r. Misją NPR jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewnią wysoki wzrost gospodarczy, spowodują umocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz przyczynią się do wzrostu zatrudnienia przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 formułuje trzy cele strategiczne:

1. Utrzymanie kraju na ścieżce wysokiego tempa wzrostu gospodarczego.

Polska gospodarka charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagrożeniem jest na przykład wysoki i szybko rosnący poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

2. Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.

W 2004 r. polska gospodarka wyszła z okresu stagnacji i spowolnionego tempa wzrostu gospodarczego. Można przewidywać, że tempo wzrostu gospodarczego zbliży się do poziomu 6 procent. Właśnie teraz niezbędne staje się podejmowanie procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalą tendencję wzrostową.

3. Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Transformacja ustrojowa w latach 1989-2004 wiązała się z występowaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowią zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz stają się źródłem konfliktów społecznych. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju. Miarami realizacji tego celu będą: zróżnicowanie poziomu dochodów i rozwoju regionalnego oraz dostępność komunikacyjna do regionów peryferyjnych.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kontynuacją obowiązującego obecnie planu na lata 2004-2006.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 r.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 r. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;

- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU GMINY POCZESNA

Strategię Rozwoju Gminy Poczesna opracowano w celu określenia jej potrzeb doraźnych i długofalowych, których realizacja warunkuje i umożliwia jej dalszy rozwój z myślą, że gmina Poczesna stanie się gminą nowoczesną, przyjazną środowisku i jej mieszkańcom. Dokument został uchwalony przez Radę Gminy 26.02 2004 r.

W strategii określono najistotniejsze problemy gminy i przyjęto 6 podstawowych celów strategicznych. Według materiałów, które spłynęły z rad sołeckich, zgłoszonych przez radnych i wcześniej wpływających wniosków od mieszkańców, ustalono następujące ich priorytety:

1. aktywna ochrona środowiska,
2. rozbudowa infrastruktury technicznej,

3. dalsze doskonalenie zadań w zakresie oświaty,
4. konieczność pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań przyjętych w strategii,
5. tworzenie odpowiednich warunków dla poprawy opieki zdrowotnej, rozwój kultury oraz sportu i rekreacji,
6. sprzyjanie inwestorom w powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych,
7. poprawa bezpieczeństwa w gminie.

1.4.6. PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY POCZESNA

W lipcu 2004 r. został opracowany Program Rozwoju Lokalnego Gminy Poczesna. Zdefiniowano w nim następująco generalny cel kierunkowy:

„Poczesna – gminą nowoczesną, bezpieczną i przyjazną ludziom, zapewniającą dogodne warunki realizacji dążeń i aspiracji mieszkańców oraz rozwoju przedsiębiorczości, ze sprawną i kompetentną administracją samorządową”.

W programie stwierdzono, że w najbliższych latach należy poczynić działania w czterech głównych obszarach problemowych:

- ochrona środowiska,
- komunikacja i infrastruktura,
- bezpieczeństwo,
- edukacja i rekreacja.

W obszarze – edukacja i rekreacja - przyjęto kierunki działań inwestycyjnych na lata 2004-2015:

- Renowacja bazy edukacyjnej gminy w celu:
 - pogłębienia spójności społecznej i poprawy szans edukacyjnych,
 - zacierania różnic w wynikach nauki pomiędzy uczniami z obszarów wiejskich i miejskich.
- Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego gminy w celu:
 - stworzenia godziwych warunków czynnego wypoczynku i rekreacji lokalnej społeczności,
 - wzrostu atrakcyjności turystycznej cennych przyrodniczo terenów gminy,
 - wzrostu atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców Częstochowy.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Poczesna położona jest w północnej części województwa śląskiego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Granice gminy wyznacza sąsiedztwo z miastem Częstochowa oraz pięcioma gminami: Kamienica Polska, Starcza, Poraj, Konopiska, Olsztyn.

Ze względu na położenie w strefie podmiejskiej Częstochowy gmina wyposażona jest w wiele urządzeń i obiektów o znaczeniu ponadlokalnym (w tym niezbędnych dla obsługi aglomeracji miejskiej). Z terenem otaczającym wiąże gminę:

1. występowanie obszarów chronionych:
 - fragment Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” oraz otuliny ww. parku krajobrazowego w ramach Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych.
2. występowanie obszarów głównych zbiorników wód podziemnych:
 - w zachodniej i środkowej części gminy – zbiornik w utworach jury środkowej,
 - wschodnie obrzeże gminy – zbiornik w utworach jury górnej.
3. położenie na terenie chronionej zlewni rzeki Warty,
4. przebieg krajowych ciągów komunikacyjnych:
 - drogi krajowej o znaczeniu międzynarodowym nr 1 relacji Gdańsk – Częstochowa – Katowice – Ostrawa,
 - drogi wojewódzkiej regionalnej nr 904 relacji Blachownia – Baryły – Kolonia Poczesna,
 - drogi wojewódzkiej regionalnej nr 791 relacji Kolonia Poczesna – Myszków – Zawiercie,
 - magistrali kolejowej relacji Warszawa – Częstochowa – Katowice.
5. gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 250 relacji Częstochowa – Trzebiśławice,
6. elektroenergetyczna stacja węzłowa 220/110 kV – Wrzosowa,
7. przebieg elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego napięcia 220 kV relacji Joachimów – Wrzosowa oraz 110 kV relacji Wrzosowa – Herby, Wrzosowa – Tarnowskie Góry, Wrzosowa – Zawiercie,
8. składowisko odpadów komunalnych w Młynku – Sobuczynie.

Gmina Poczesna zajmuje powierzchnię 60,13 km², obszar ten zamieszkiwało pod koniec 2004 roku 12.611 mieszkańców. Pod względem administracyjnym gmina wchodzi w skład powiatu częstochowskiego i dzieli się na 18 miejscowości zorganizowanych w 15 sołectwach i Osiedle Mieszkaniowe Huta Stara B.

Sołectwa wchodzące w skład gminy Poczesna:

Bargły, Brzeziny Kolonia, Brzeziny Nowe, Huta Stara A, Huta Stara B, Kolonia Poczesna, Korwinów, Mazury, Michałów, Nierada, Nowa Wieś, Poczesna, Słowik, Wrzosowa, Zawodzie.

Środowisko geograficzne jest dość jednolite dla całego obszaru. Wyjątek stanowią wzgórza wrzosowskie - 304 m n.p.m., leżące na krawędzi Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej. Użytki rolne zajmują 45%, a lasy 16,3% powierzchni gminy. Krzyżujące się drogi w kierunku Zawiercia, Opola, Katowic i Częstochowy mają korzystny walor w rozwoju gospodarczym gminy.

Cała gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacji zbiorowej. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne obsługuje wszystkie miejscowości gminy i zabezpiecza dowóz pięcioma liniami dzieci do tutejszych szkół oraz dowóz do szkół w Częstochowie i zakładów pracy. Gmina ma również ponadlokalne połączenia komunikacyjne PKS i PKP.

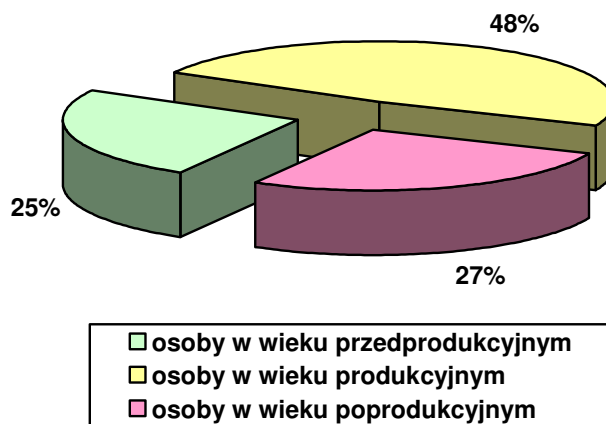
Na terenie gminy Poczesna znajduje się 21 podmiotów gospodarczych publicznych i 750 podmiotów gospodarczych prywatnych. Są tu 4 przedszkola i oddziały przedszkolne w 2 szkołach, do których uczęszcza 327 dzieci, w 5 szkołach podstawowych uczy się 779 uczniów, są też 3 gimnazja, w którym naukę pobiera 460 uczniów. Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 3 przychodniach i 28 gabinetach lekarskich.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Poczesna wg danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej z 2004 r.

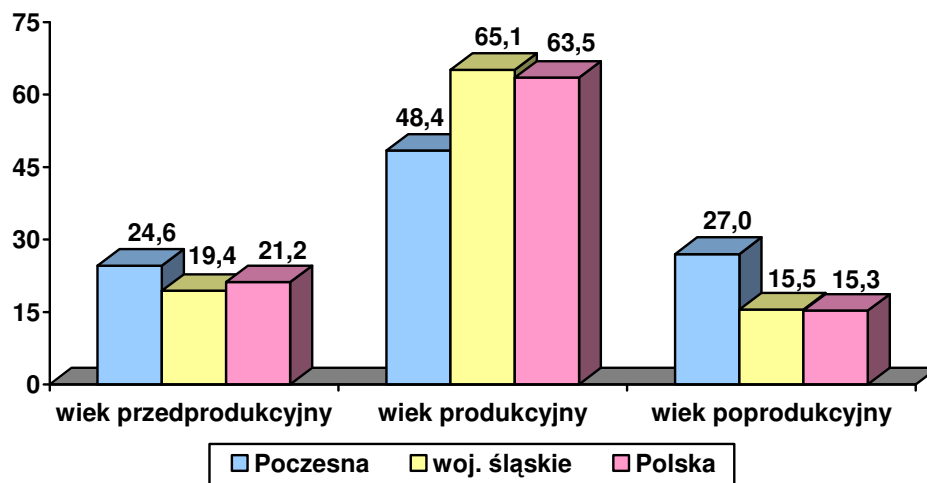
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Poczesna w 2004 r.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

W 2004 r. teren gminy Poczesna zamieszkiwało 12.611 osób, z czego 3.102 (25%) to dzieci i młodzież, 6.098 (48%) ludności osiągnęło wiek produkcyjny, a 3.411 (27%) wiek poprodukcyjny.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Poczesna na dzień 31.12.2004 roku w porównaniu z województwem i krajem (w procentach)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Poczesna, należy stwierdzić, że w przypadku wieku poprodukcyjnego jest ona znacznie wyższa w porównaniu zarówno z województwem śląskim, jak i strukturą demograficzną całej Polski.

Natomiast jeśli chodzi o wiek produkcyjny, to procent mieszkańców Poczesnej jest niższy w porównaniu do pozostałych, zaś w przypadku wieku przedprodukcyjnego –

niewielko wyższy od pozostałych. Z danych procentowych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców Poczesnej jest niekorzystna, co przejawia się w mniejszej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Tendencje demograficzne wskazują na to, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się jeszcze zwiększała, co jest m.in. spowodowane malejącą dzietnością rodzin i wydłużającą się średnią długością życia.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

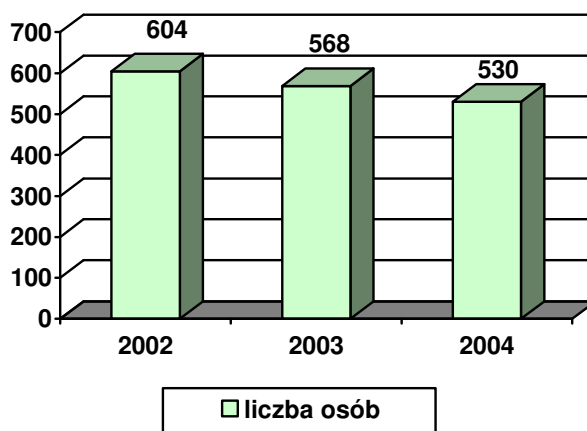
- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;

- aktywizowanie środowiska lokalnego.

W gminie Poczesna liczba osób objętych pomocą na przestrzeni lat 2002-2004 ulegała zmniejszeniu. W 2003 r. nastąpił spadek liczby beneficjentów w stosunku do 2002 r., a w 2004 r. odnotowano spadek ich liczby w porównaniu zarówno do roku 2003, jak i 2002.

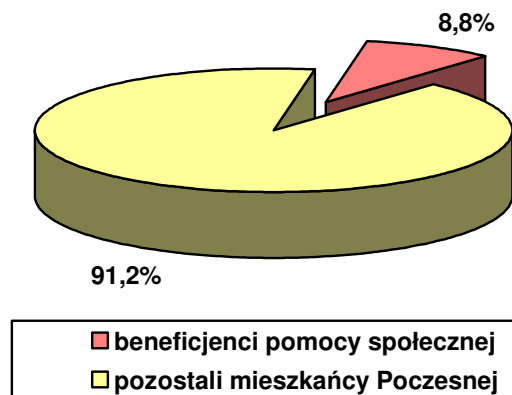
Osoby objęte pomocą społeczną (wg decyzji administracyjnych) w latach 2002–2004

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Ogółem na przestrzeni lat 2002-2004 pomocą społeczną w gminie Poczesna objęto następującą liczbę osób: 2002 r. — 604, 2003 r. — 568, 2004 r. — 530. Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że spadek liczby osób objętych pomocą społeczną w 2004 r. wynika z przejścia części beneficjentów do systemu świadczeń rodzinnych.

Beneficjenci systemu pomocy społecznej w porównaniu z ogółem mieszkańców Poczesnej

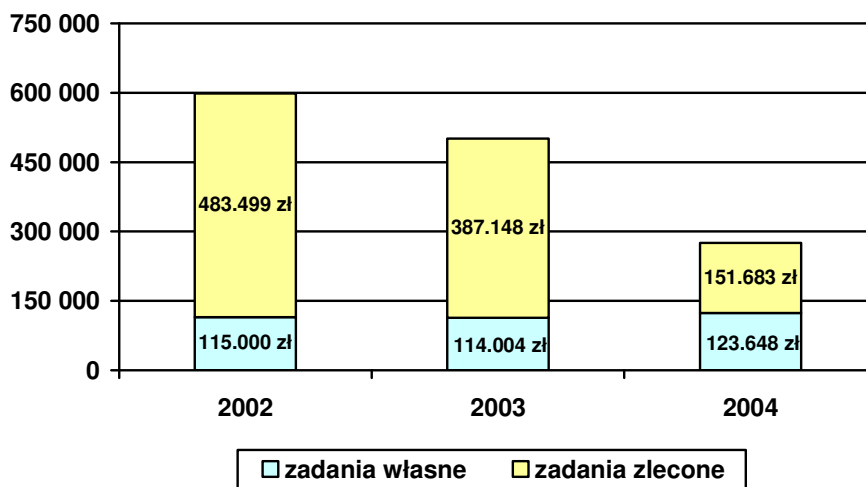

Dane: Badania własne Centrum AV - 2005 r.

Analizując liczbę osób pozostających w rodzinach, objętych pomocą społeczną, można założyć, że co jedenasty mieszkaniec gminy korzysta ze wsparcia GOPS. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dzień 30 grudnia 2002 roku wynosiła 1.107 osób, co przy ogólnej liczbie mieszkańców gminy (12.611 osób) wynosi 8,8%.

Należy dodać, że w dyspozycji GOPS znajdują się także środki finansowe wydatkowane zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002–2004

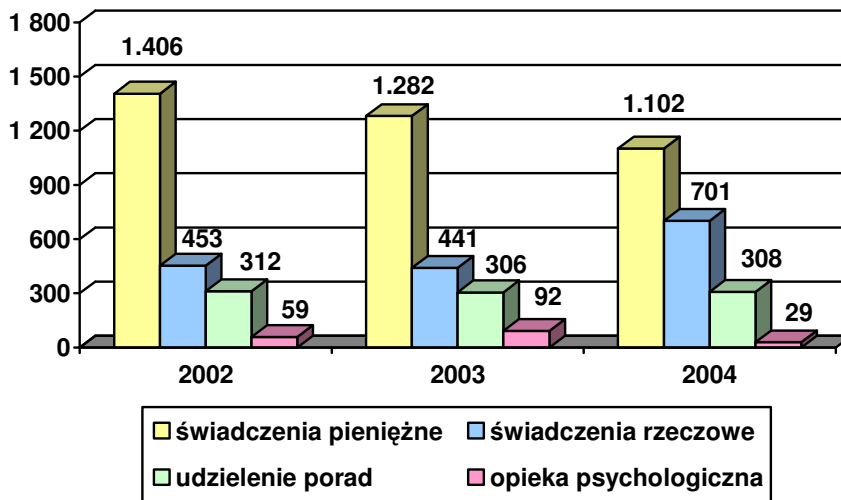
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy i wydatki na zadania zlecone z budżetu

państwa. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2002 i 2003 były na podobnym poziomie, natomiast w 2004 r. znacznie spadły w stosunku do lat poprzednich. Pula środków finansowych na zadania zlecone w 2004 r. została znacznie pomniejszona. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w 2002 r. — 598.499 zł, w 2003 r. — 501.152 zł, a w 2004 r. — 275.331 zł.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2002-2004

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że najbardziej preferowaną przez beneficjentów formą pomocy, udzielaną przez pracowników socjalnych w przeliczeniu na liczbę osób w rodzinie, są świadczenia pieniężne. Ich liczba w roku 2004 nieco spadła, w porównaniu zarówno do 2003 r. jak i 2002 r. Drugą, co do wielkości, formą pomocy są świadczenia rzeczowe, których liczba znacznie wzrosła w 2004 r. w porównaniu do lat poprzednich. Poza pomocą materialną GOPS udzielał jeszcze porad prawnych, opieki psychologicznej oraz schronienia. Liczba odbiorców tych świadczeń utrzymywała się na podobnym poziomie.

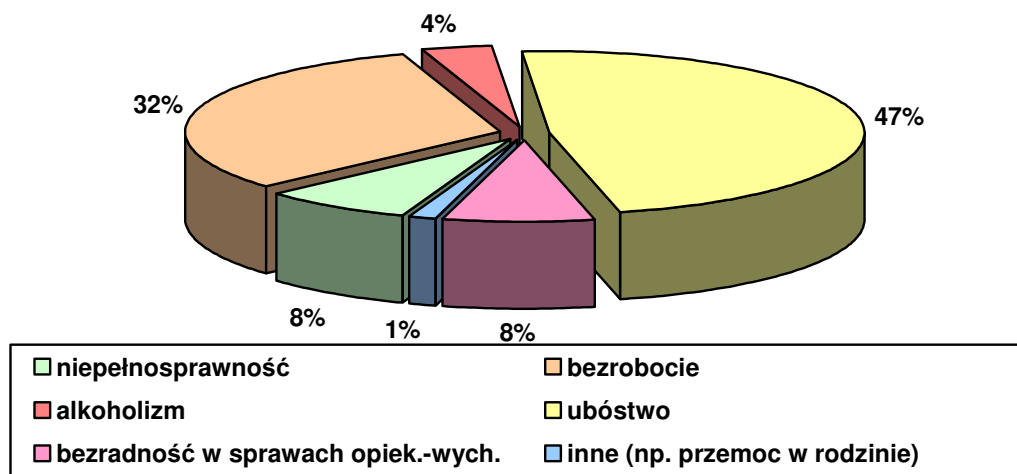
Typ realizowanych świadczeń w latach 2002-2004

Typy świadczeń	2002		2003		2004	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	1.406	401	1.282	376	1.102	321
Rzeczowe	453	132	441	130	701	210
Udzielenie porad	312	95	306	96	308	98
Opieka psychologiczna	59	12	92	28	29	8
Udzielenie schronienia	6	6	7	7	6	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 r.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

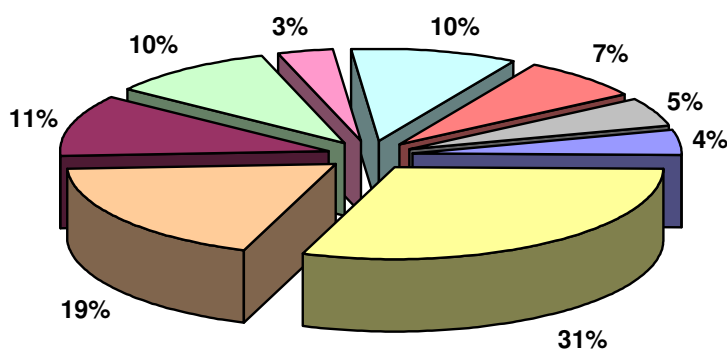
Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnoszą o pomoc z systemu pomocy społecznej, jest ubóstwo (1.042 beneficjentów z 319 rodzin). Drugim, co do wielkości, powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie (690 odbiorców z 222 rodzin). Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii.

W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Istotną przyczyną udzielanego wsparcia są również: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (171 beneficjentów z 48 rodzin) oraz niepełnosprawność (169 osób z 60 rodzin). Pomocy

udzielono również 84 osobom (z 35 rodzin) z powodu alkoholizmu, 29 osobom (z 7 rodzin) dotkniętym problemem przemocy w rodzinie, 7 osobom (z 7 rodzin) z powodu bezdomności, 5 osobom (z 4 rodzin) z powodu narkomanii oraz 4 osobom (z 1 rodziny) mającym trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny udzielanej pomocy, w tle natomiast pozostaje problem kłęski żywiłowej lub ekologicznej.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2004 r.

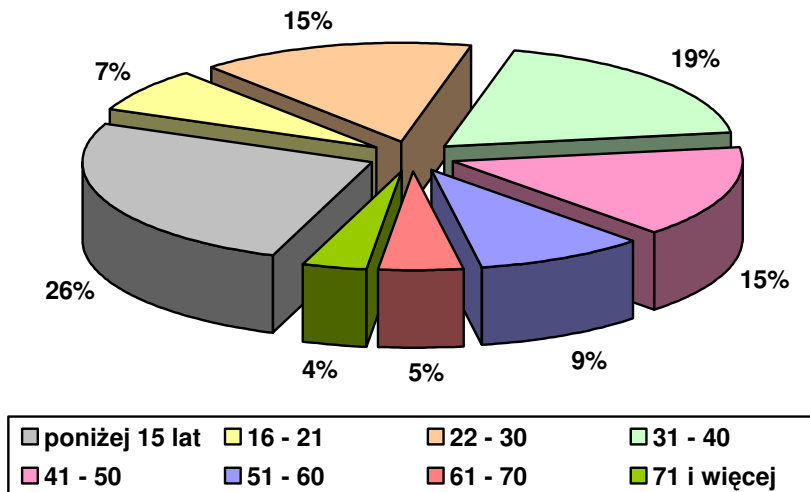

pracuje	pracuje dorywczo
nie pracuje	studiuje
uczy się	na rencie
na emeryturze	na zasiłku dla bezrobotnych
bezrobotny, bez prawa do zasiłku	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Analizując strukturę odbiorców ze względu na aktywność zawodową, uwzględniając także niepełnoletnich beneficjentów systemu, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni, bez prawa do zasiłku (292). Na drugim miejscu są osoby pracujące (178), a na kolejnych odbiorcy pracujący dorywczo (106) i niepracujący (95). W dalszej kolejności znajdują się osoby uczące się (94), renciści (72), emeryci (49) i odbiorcy przebywający na zasiłku dla bezrobotnych (42). Najmniej liczną grupę stanowią studenci (33).

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2004 r.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Dokonując analizy struktury demograficznej wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy społecznej, okazało się, że najliczniejszą grupę stanowią odbiorcy poniżej 15. roku życia (286). Druga, co do wielkości, grupa to osoby w przedziale wiekowym od 31 do 40 lat (209), a następnie od 41 do 50 lat (168), od 22 – 30 lat (167), 51 – 60 lat (105), a także odbiorcy w wieku od 16 do 21 lat (81). Najmniejszą grupą są osoby w wieku od 61 do 70 lat (51) oraz mające 71 lat i więcej (40).

2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem

zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

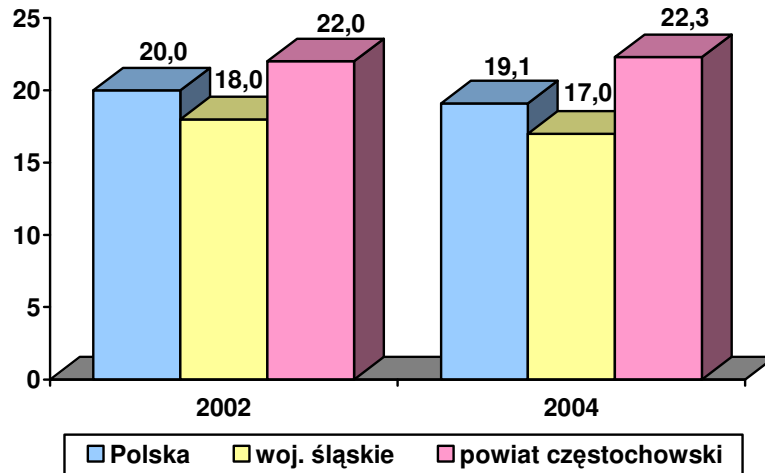
Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego.

Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe

bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

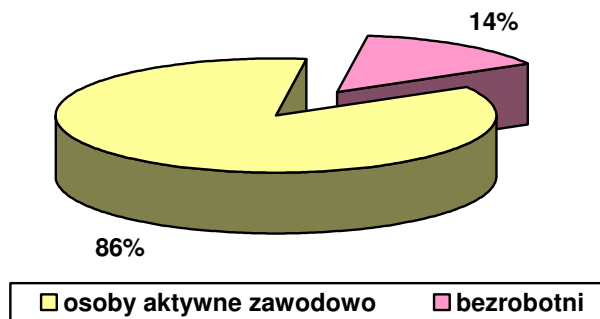
Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w roku 2003 i 2004 (w procentach)

Badania własne Centrum AV.

Powiat częstochowski charakteryzuje się, wyższą w porównaniu do całego kraju stopą bezrobocia, która jest rozumiana jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych, prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Na powyższym wykresie można zaobserwować, iż stopa bezrobocia w roku 2004 w stosunku do roku 2003 maleje zarówno w kraju, jak i województwie, w powiecie zaś nieznacznie wzrasta.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo

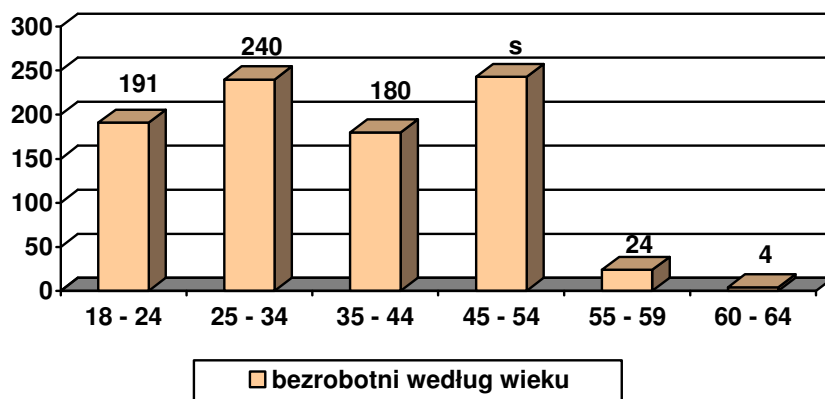

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Według stanu na 31.12.2004 r. wśród 6.098 osób w wieku produkcyjnym 882 pozostawały bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku

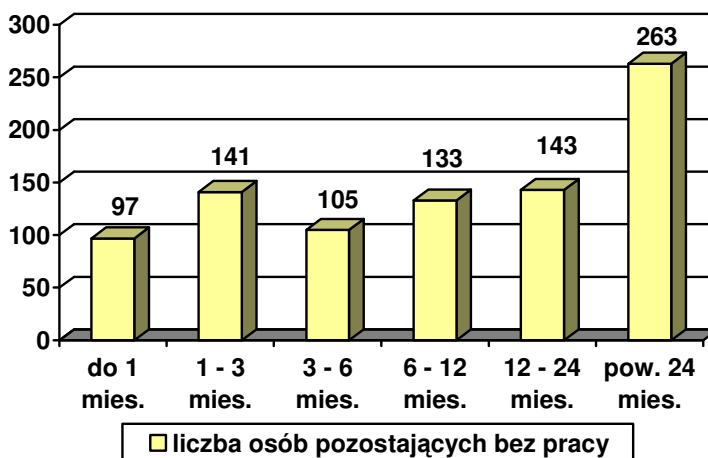
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie z 31.12.2004 r.

Najliczniejszą grupę pozostających bez pracy stanowią osoby w wieku od 45 do 54 lat. W rejestrach figurują 243 ogółem. Kolejną liczną grupą są osoby w wieku od 25 do 34 lat – ogółem 240 osób. W grupie wiekowej od 18 do 24 lat zarejestrowanych jest 191 bezrobotnych. W przedziale wiekowym od 35 do 44 lat zewidencjonowano 180 bezrobotnych, natomiast w grupie od 55 do 59 lat – 24 osoby.

Najmniej liczną grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym od 60 do 64 lat – 4. Nie zarejestrowano bezrobotnych wśród osób młodych z przedziału 15 – 17 lat.

Te dane oddają pozytywny obraz osób starszych, które, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

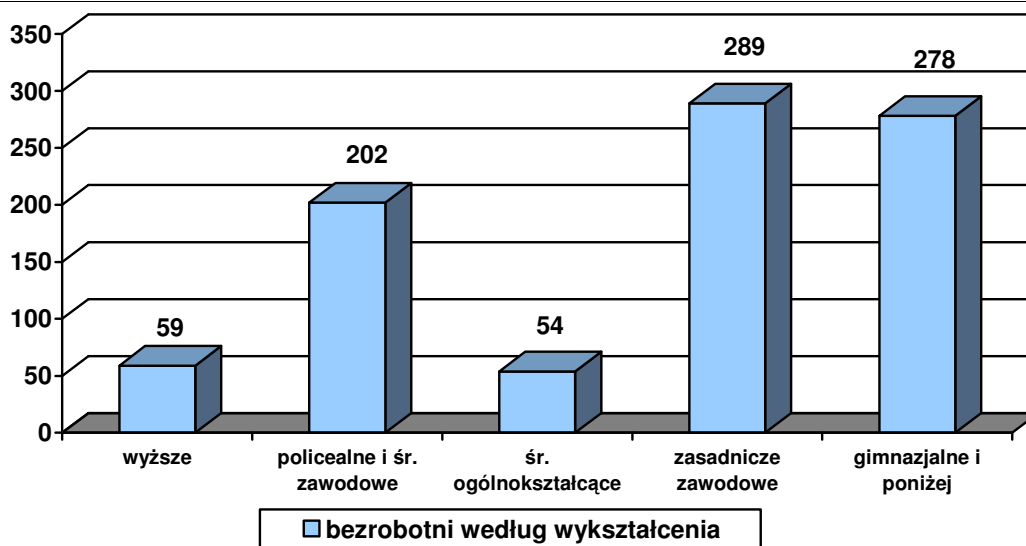

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie z 31.12.2004 r.

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 2 lat: - ogółem 263 osoby. Bezrobotni pozostający bez pracy od 12 do 24 miesięcy to 143 osoby spośród wszystkich zarejestrowanych, natomiast pozostający bez zatrudnienia przez okres od 1 do 3 miesięcy stanowią ogółem 141 osób. Bezrobotni poszukujący pracy od 6 do 12 miesięcy to 133 osoby, a od 3 do 6 miesięcy to ogółem 105 osób. Najmniej liczna grupa to bezrobotni nieposiadający żadnego zatrudnienia do 1 miesiąca - 97 osób.

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że liczba osób bezrobotnych wzrasta w przypadku poszukujących pracy od 1 do 3 miesięcy, następnie spada wśród bezrobotnych od 3 do 6 miesięcy, po czym znowu rośnie proporcjonalnie do czasu pozostawania bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wykształcenia

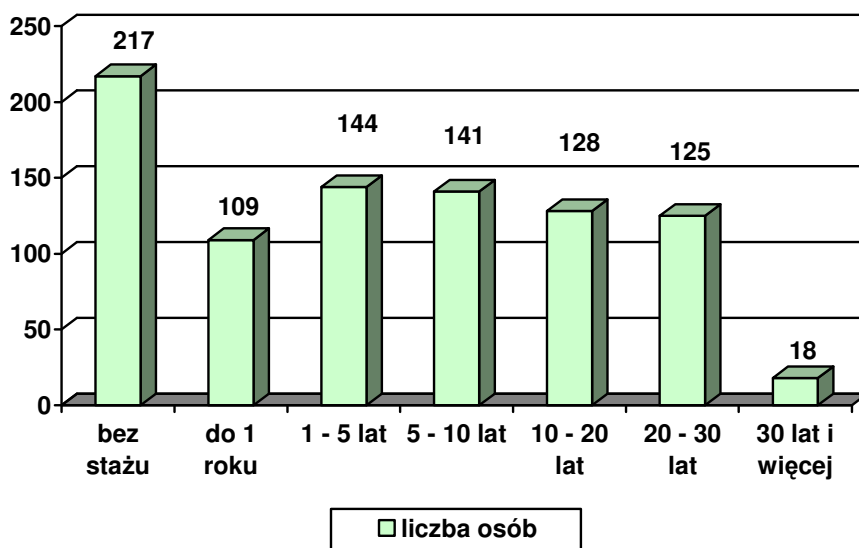

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie z 31.12.2004 r.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie osiąga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W tym przedziale aż 289 osób posiada status bezrobotnego. Kolejną grupą bezrobotnych w liczbie 278 są osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a także w liczbie 202 - z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem wyższym (59 osób ogółem) i średnim ogólnokształcącym (54 osoby ogółem). Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz dokształcanie dorosłych.

Bezrobotni według stażu pracy

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie z 31.12.2004 r.

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby nieposiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy niepracujące. Ogółem to 217 osób. Kolejna grupa to osoby ze stażem od 1 do 5 lat - 144 osoby. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim i dłuższym – 18 osób. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te w większości nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych. W grupie bezrobotnych ze stażem pracy od 5 do 10 lat znalazło się 141 osób, od 10 do 20 lat - 128 osób, od 20 do 30 lat – 125 osób i ze stażem do jednego roku – 109 osób.

Można zaryzykować stwierdzenie, że im dłuższy jest staż pracy, tym mniej jest osób pozostających bez zatrudnienia. Taki stan rzeczy utrudnia rozpoczęcie kariery zawodowej osobom młodym, które kończą naukę, szukają pierwszej pracy i dotychczas nie miały okazji zdobyć doświadczenia zawodowego.

2.5. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych, prowadzonych wśród dzieci i młodzieży.

W sumie do badania przedłożono 5 ankiet, z czego 3 dotyczyły szkół podstawowych i 2 gimnazjów. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Stopień nasilenia problemów na terenie szkół

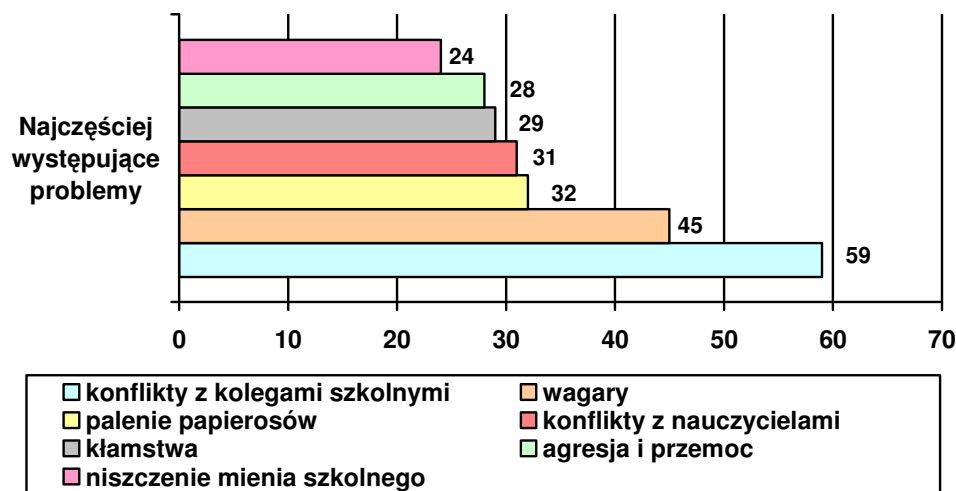
Lp.	Cechy patologii społecznej	Stopień nasilenia cechy	
		Występuje (liczba ujawnionych przypadków)	Nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	12	4

2.	Konflikty z rodzeństwem	19	4
3.	Konflikty z nauczycielami	31	4
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	59	1
5.	Kłamstwa	29	2
6.	Wagary	45	1
7.	Alkoholizowanie się	1	4
8.	Narkotyzowanie się		5
9.	Palenie papierosów	32	2
10.	Ucieczki z domu	7	4
11.	Kradzieże	7	3
12.	Agresja i przemoc, w tym:	28	2
	- poniżanie	18	3
	- zastraszanie	17	2
	- znęcanie się	14	3
	- bicie	14	3
	- wymuszanie pieniędzy	1	4
	- zmuszanie do palenia papierosów		5
13.	Autoagresja		5
14.	Przesłębpczość ujawniona	1	4
15.	Niszczenie mienia szkolnego	24	1
16.	Drugoroczność	10	1
17.	Udział w grupach negatywnych	7	4
18.	Opieka kuratora sądowego	18	1
19.	Przemoc w rodzinie	4	4
20.	Zaniedbanie przez dom	20	1
21.	Wykorzystywanie seksualne		5

Dane ze szkół gminy Poczesna.

Problemy uczniów w środowisku szkolnym

Dane ze szkół gminy Poczesna.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Określając stopień nasilenia występujących cech, używano głównie stwierdzenia, że problem występuje lub nie występuje, wskazano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano na uzależnienia, zwłaszcza palenie papierosów, niszczenie mienia szkolnego, niezrealizowanie obowiązku szkolnego, wagary, ucieczki wychowanków Domu Dziecka, konflikty z rówieśnikami, zastraszanie, narastającą agresję i przemoc wśród uczniów, demoralizację, ubóstwo, choroby w rodzinie, podkreślano również zjawisko zaniedbywania uczniów przez dom, brak zainteresowania postępami w nauce i zachowaniem, bezrobocie rodziców, niewydolność wychowawczą i patologie – zwłaszcza alkoholizm. Szczególną troską otacza się uczniów wymagających dodatkowego wsparcia, dyslektyków i dysortografików, dzieci z problemami w nauce, sprawiające trudności wychowawcze, agresywne, wagarujące, zagrożone patologiami oraz wychowanków Domu Dziecka. Z analizy wynika, że szkoły w większości są miejscami bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży. Powszechnie realizowane programy wychowawcze i profilaktyczne, monitorowanie przez wychowawców sytuacji rodzinnej dzieci, wzmożone dyżury i kontrole nauczycieli, spotkania z policjantami, pogadanki, prelekcje i szkolenia, rozmowy indywidualne, współpraca ze specjalistami, a także pedagogizacja rodziców i zacieśnianie współpracy z Domem Dziecka skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu.

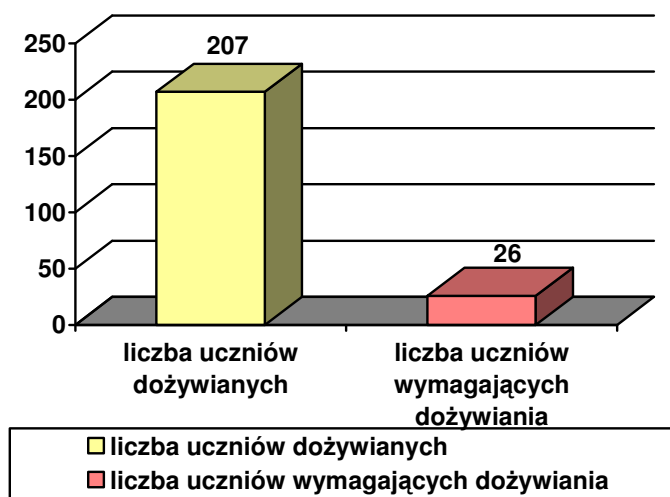
Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez współpracę z Domem Pomocy Społecznej w Poraju, Domem

Małego Dziecka, Domem Dziecka we Wrzosowej, Domem dla Chłopców, także przez udział w różnych akcjach charytatywnych, np. „Góra Grosza”, „WOŚP”, „Adopcja na Odległość”, akcja na rzecz dzieci chorych na mukowiscydozę, działalność w organizacjach: PCK, Szkolnym Klubie Europejskim, TPD, zbiórki funduszy na rehabilitację i pomoc niepełnosprawnym, zbiórki żywności i ubrań dla ubogich, zbiórki artykułów szkolnych i podręczników dla potrzebujących, odwiedziny ludzi chorych, samotnych, niepełnosprawnych.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, w szkołach, poza zajęciami dydaktycznymi, wynikającymi z ramowego planu nauczania, prowadzone są różne zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. Uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania, korzystając z przedmiotowych kół zainteresowań, zajęć sportowych, tanecznych, wokalnych, plastycznych, teatralnych, informatycznych, redakcyjnych itp. Biorą udział w warsztatach, dyskusjach, prelekcjach. Wśród różnych form pomocy szkoła proponuje uczniom m.in. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, wyrównawcze, rewalidacyjne, zajęcia dla dyslektyków, pomoc pedagoga szkolnego, warsztaty i zajęcia z zakresu ochrony przed sektami, profilaktyki uzależnień oraz profilaktyki przemocy i agresji, a także promocji zdrowego trybu życia, unikania zagrożeń oraz ratownictwa i pierwszej pomocy przedmedycznej.

Bezpłatne dożywianie uczniów w szkołach

Dane ze szkół gminy Poczesna.

Wszystkie szkoły w gminie Poczesna prowadzą dożywianie. Z analizy ankiet wynika, że z bezpłatnych posiłków korzysta 207 uczniów, zaś 26 uczniów należałoby dodatkowo dożywiać.

2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Gmina Poczesna nie jest wolna od problemu alkoholizmu. Spośród wszystkich beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej w 2004 roku 84 osoby ubiegające się o pomoc swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Zważywszy na liczbę, z jaką tutaj mamy do czynienia, można by stwierdzić, iż zjawisko alkoholizmu nie jest problemem dominującym. Niemniej jednak nie można bagatelizować tych danych i oceniać skali zjawiska tylko w tak wąskim ujęciu. Należy wziąć pod uwagę przy tej okazji również hipotetycznie złą sytuację rodziny, a wtedy liczba osób uzależnionych od wsparcia z systemu pomocy ulegnie zwiększeniu.

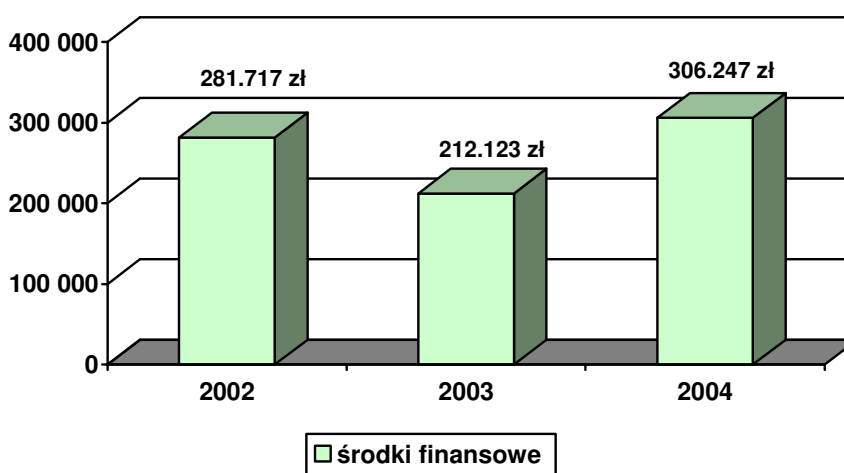
Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia.

Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2004 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 22 wnioski dotyczące skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. 18 osób zostało ostatecznie skierowanych na przymusowe leczenie. W 2004 r. GKRPA przeprowadziła 12 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. W związku z przemocą alkoholową do prokuratury skierowano 4 sprawy.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie nieznacznie zmniejszyła się w roku 2003 w stosunku do roku 2002, wzrosła natomiast w 2004 r. w stosunku do lat poprzednich. W 2002 r. wynosiła - 281.717 zł, w 2003 – 212.123 zł, a w 2004 r. - 306.247 zł.

26 lutego 2004 r. Rada Gminy w Poczesnej uchwaliła przyjęcie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2004. Uwzględniając cele ustawy, Rada Gminy postanowiła wprowadzić w życie PPIRPA w postaci następujących kierunków działania:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;

- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrum Integracji Społecznej.

W ramach realizacji programu działań przy Urzędzie Gminy Punkt Konsultacyjny dla osób nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin. Terapeuta i prawnik udzielali porad i konsultacji w zakresie:

- możliwości kierowania na leczenie i leczenia osób uzależnionych od alkoholu,
- motywowania osób do leczenia,
- pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- kierowania na leczenie osób współuzależnionych do grup samopomocowych,
- pomocy członkom rodzin w zakresie spraw będących materiałą prawa rodzinnego, cywilnego, pracy i ubezpieczeń społecznych, karnego, w tym pomoc w sporządzaniu wniosków i pism składanych do sądu, prokuratury lub innych instytucji.

W roku 2004 udzielono 71 porad, wśród nich 39 dotyczyło leczenia osób uzależnionych, form ich leczenia, jak również pomocy osobom współuzależnionym i dzieciom z rodzin alkoholowych oraz leczenia odwykowego, wynikającego z postanowień sądu. 32 porady dotyczyły kwestii prawnych.

2.6 a. PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII W GMINIE

Nie ulega wątpliwości, iż narkomania staje się narastającym problemem. Wskazuje na to jednoznacznie wzrastająca liczba osób uzależnionych i coraz większa liczba osób podejmujących próby narkotyzowania się.

Skala zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe, skutki wynikające z tego narastającego problemu powodują, iż kwestia narkomani stała się jednym z ważnych społecznych. Mit narkomana, który wegetuje na marginesie życia społecznego prawie już jest nieaktualny. Używanie środków psychoaktywnych zagrażających życiu i zdrowiu przestało dotyczyć środowisk patologicznych a obejmuje swoim zasięgiem bliższe i dalsze środowisko osób uzależnionych i współuzależnionych.

Wyniki badań porównawczych ESPAD – u z 2003 r. z próbą z lat 1995 i 1999 r. przeprowadzone przez Instytut Psychiatrii i Neurologii na próbie reprezentacyjnej gimnazjalistów i licealistów ukazują między innymi:

- obniżenie wieku inicjacji narkotykowej,
- zwiększoną dostępność narkotyków poprzez dystrybucję w miejscach takich jak szkoła, dyskoteka, bar, ulica,
- szeroki wachlarz narastających problemów związanych narkotyzowaniem doświadczanych przez młodzież, to jest problemy z rodzicami, rówieśnikami, nauczycielami, policją, wybuchy agresji wobec innych,
- niepożądane doświadczenia seksualne, inne problemy zdrowotne i życiowe,
- jako środek inicjacyjny badania wskazują: marihuanę, haszysz, amfetaminę, neuroleptyki i inne środki uspakajające i nasenne, LSD, ecstasy,
- postawę akceptacji do środków nielegalnych, to jest marihuany, haszyszu, amfetaminy, ecstasy, amfetaminy, LSD,
- dużą znajomość działania różnych środków przez badanych, bez świadomości skutków ich zażywania dla organizmu,

- - konieczność kształcenia i doskonalenia kadry i środowisk zainteresowanych podejmowaniem działań profilaktycznych w związku ze zmianami trendów i specyfiki problemu.

Aby eliminować niekorzystny wpływ narkomanii na lokalną społeczność konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz innych form promocji zdrowego stylu życia.

Istotną rolę odgrywać będą w tym procesie uchwalane corocznie programy przeciwdziałania narkomanii.

Uwzględniając cele ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w tych programach postanowiono wprowadzić następujące kierunki działania:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzin.
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i innym trudnym sytuacjom z jakimi borykają się rodziny, w których występuje problem narkomanii poprzez udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej.
- zapewnienie wsparcia socjalnego poprzez udzielanie świadczeń pomocy społecznej osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych, osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

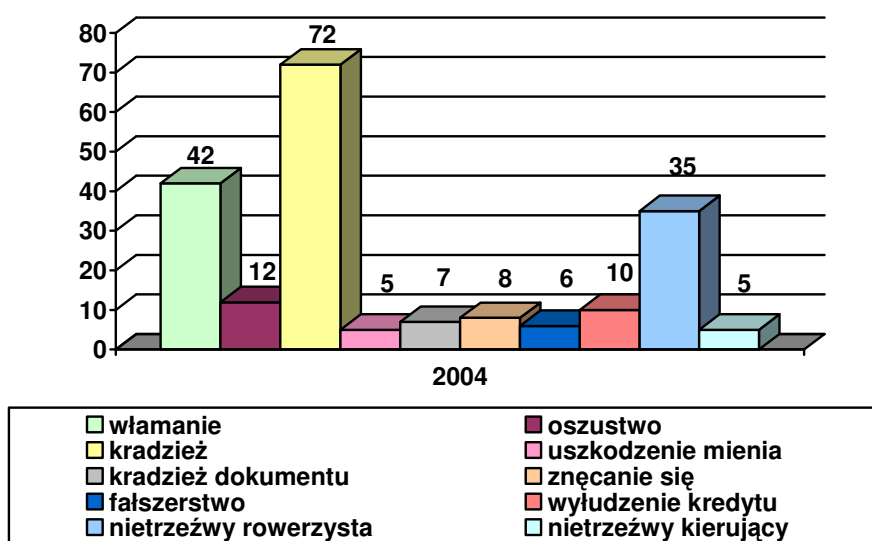

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy.

W 2004 roku na terenie gminy Poczesna stwierdzono popełnienie łącznie 216 przestępstw. W 106 przypadkach sprawcy nie zostali wykryci.

Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Poczesna w 2004 r.

Dane Komisariatu Policji w Poczesnej.

Policjanci Komisariatu Policji w Poczesnej odnotowali 72 przypadki kradzieży mienia i 7 kradzieży dokumentów. Zanotowali też 42 włamania, 12 oszustw i 10 wyłudzeń kredytów. Wśród przestępstw rzadziej występujących było 8 przypadków znęcania się, 6 fałszerstw, 5 uszkodzeń mienia i 2 uszkodzenia ciała, 3 przypadki gróźb karalnych oraz po jednym: ukrywania dokumentu, pobicia, rozboju, sprzedaży alkoholu nieletnim i nieumyślnego spowodowania śmierci. Zatrzymano też 35 nietrzeźwych rowerzystów i 5 nietrzeźwych kierujących pojazdami.

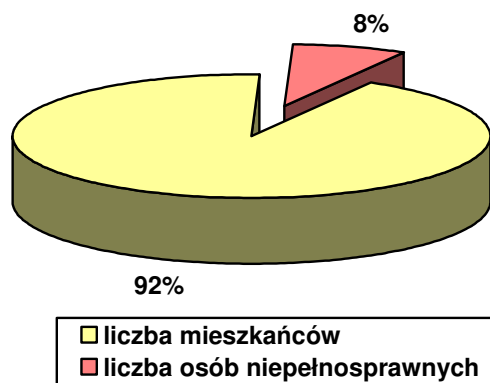

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W gminie Poczesna w roku 2004 z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystało ogółem 169 odbiorców. Niepełnosprawność jest czwartą, co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia.

Osoby niepełnosprawne w zestawieniu z ogółem mieszkańców w 2004 r.

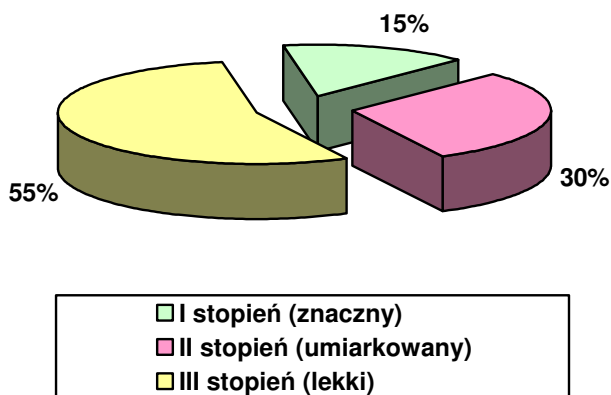

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Według danych GOPS w 2004 r. w gminie Poczesna wśród 12.611 mieszkańców ogółem, zamieszkiwało 987 osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne ze względu na stopień niepełnosprawności

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poczesnej.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że według stanu na 31.12.2004 r. wśród niepełnosprawnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności III stopnia (lekki) – 504 osoby (55% ogółu). II stopień (umiarkowany) – posiadało 276 osób (30% ogółu), natomiast I (znaczny) – 142 osoby (15% ogółu).

Instytucje świadczące opiekę i pomoc osobom niepełnosprawnym to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Stowarzyszenie Opiekuńczo-Pielęgniarskie „Z Ufnością w III Tysiąclecie”,
- Punkt Ratownictwa Medycznego,
- Przychodnie i poradnie lekarskie, laboratoria analiz lekarskich.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS, radnych, mieszkańców gminy.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Atuty i potencjał rozwojowy gminy

Według respondentów Poczesna to gmina posiadająca dobrą infrastrukturę i komunikację miejską oraz bardzo dobre połączenie z Częstochową. Atutami są również korzystna lokalizacja – bliskość różnych instytucji, urzędów, szkół, sklepów, a także bliskość dużego miasta. Mieszkańcy doceniają też ciszę i spokój okolicy.

Słabe strony gminy

Najczęściej wymienianymi słabościami gminy Poczesna są: uciążliwości związane z bliskością wysypiska śmieci, kiepski stan nawierzchni dróg i brak chodników. Mieszkańcom przeszkadza też zagrożenie przez natężony ruch na trasie DK-1, zwłaszcza samochodów ciężarowych oraz zanieczyszczenie powietrza spalinami. Dokuczają również hałas i wałęsające się bez opieki psy. Zwrócono także uwagę na brak miejsc i instytucji zajmujących się zagospodarowaniem czasu wolnego młodzieży i nadużywanie przez nią alkoholu.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano przede wszystkim bezrobocie, alkoholizm i narkomanię. Poważnym i narastającym problemem wskazanym przez respondentów jest również ubożenie mieszkańców gminy. Jest ono spowodowane wzrostem bezrobocia i przyczynia się do pogłębiania patologii społecznych oraz wzrostu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za osoby, które w największym stopniu dotyczą lokalne problemy społeczne, uznano ludzi starszych, schorowanych i samotnych. Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są osoby bezrobotne, ubogie, samotne matki oraz dzieci i młodzież, przede wszystkim te - pochodzące z rodzin biednych, wielodzietnych i dysfunkcyjnych. Wybór ten uzasadniano głównie ubóstwem i brakiem miejsc pracy. Za szczególnie narażone uznano także rodziny osób uzależnionych i bezrobotnych.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, iż w pierwszej kolejności wspierać należy rodziny bezrobotnych oraz rodziny

wielodzietne i patologiczne. Pomoc społeczna powinna otaczać opieką również osoby niezaradne, niepełnosprawne, stare, chore i samotne.

Respondenci wskazali nie tylko środowiska, do których należy skierować pomoc, ale wymieniali także miejsca, w których zjawiska o charakterze patologicznym występują ze szczególnym natężeniem. Do takich miejsc należy zaliczyć m.in. osiedla mieszkaniowe: Huta Stara B, Nowa Wieś, Wrzosowa, a także ośrodek MONARU w Dębowcu oraz okolice sklepów z alkoholem i dyskotek.

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie policji, kościoła i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pomóc w rozwiązywaniu problemów społecznych mogą również lokalne stowarzyszenia i organizacje społeczne, wolontariat, Urząd Gminy, wójt, radni, prezydent Częstochowy, nauczyciele i sponsorzy.

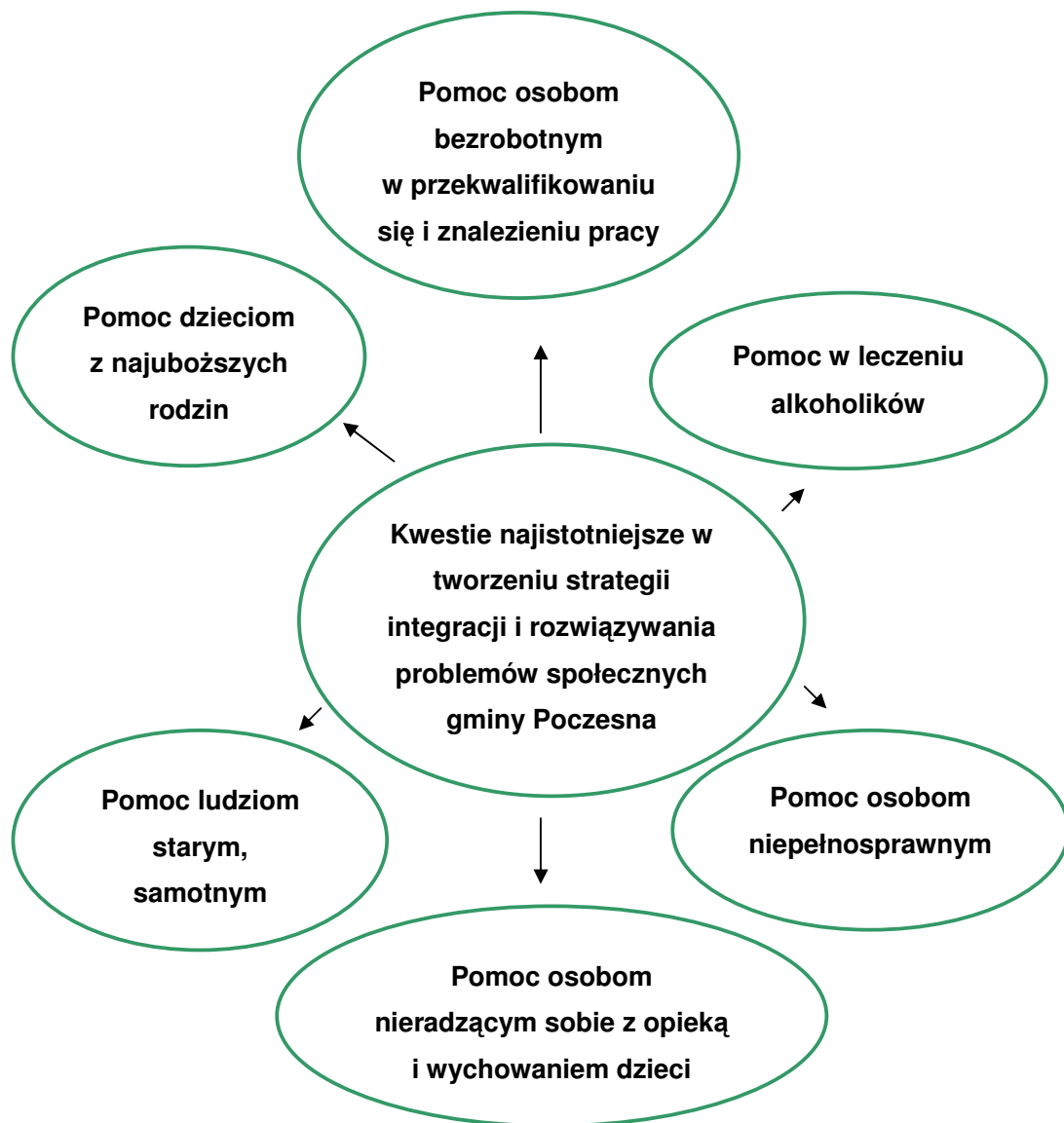
Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu w kolejności od 1 do 5 (1. uznawali za najważniejszą). Przedstawiamy kwestie, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Problemy społeczne	Liczba wskazań
1.	Pomoc dzieciom z najuboższych rodzin	188
2.	Pomoc ludziom starym, samotnym	89
3.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	79
4.	Pomoc w leczeniu alkoholików	59
5.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	57
6.	Pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	41

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego. Kwestie te szeregujemy następująco:

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono również pomoc dzieciom chorym i upośledzonym, pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej sytuacji życiowej, pomoc dzieciom z domów dziecka, sprzęt i pieniądze dla szpitali na przeprowadzenie kosztownych operacji, pomoc bezdomnym, ludziom dotkniętym skutkami powodzi lub innymi klęskami, a także pomoc byłym więźniom w powrocie do społeczeństwa. Należy dodać, że w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie,

na które nie było wskazań - na przykład kwestie pomocy uchodźcom i ofiarom wojen w różnych krajach świata, pomoc Polakom powracającym z krajów dawnego Związku Radzieckiego oraz leczenie narkomanów czy chorych na AIDS.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

❖ kwestia dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,• aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,• działania samorządu na rzecz zapobiegania dysfunkjom rodziny,• wsparcie organizacji III sektora przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,• wykorzystywanie potencjału zawodowego i naukowego pracowników,• aktywność w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,• propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none">• niewystarczająca ilość środków finansowych,• nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych,• niepowoływanie nowych organizacji pozarządowych na terenie gminy,• niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną,• brak działalności w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,• nieprzeprowadzanie specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży,• niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,• brak na terenie gminy placówek resocjalizacyjnych oraz placówek dla nieletnich oraz samotnych matek z dzieckiem,• niezabezpieczanie dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,• członkostwo Polski w UE szansą na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci i młodzieży,	<ul style="list-style-type: none">• występowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności,• występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie,

<ul style="list-style-type: none">• sprzyjający wpływ decentralizacji władzy na pomoc społeczną dzieci i młodzieży,• wzrost świadomości społecznej władz samorządowych,• brak zjawisk rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej,• stabilność prawna w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.	<ul style="list-style-type: none">• przemoc w rodzinie, ubóstwo,• zjawiska marginalizacji i alienacji grup i osób,• niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,• brak ofert szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną,• nieoferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania wolnego czasu,• niski poziom kultury prawnej społeczeństwa.
--	---

❖ kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• niewystępowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,• wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,• dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,• dostatecznie rozwinięty potencjał organizacyjno-techniczny organizacji pozarządowych,• współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none">• wysoka skala i natężenie bezrobocia,• wysokie bezrobocie długotrwałe wśród kobiet i mężczyzn,• wysokie bezrobocie długotrwałe na obszarach wiejskich,• niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe,• brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych,• niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• brak wzrostu bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,• nierozwijalnie się zjawiska wykluczenia społecznego w grupach długotrwałe bezrobotnych,• przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none">• wzrost bezrobocia, powodujący osłabienie instytucji rodzinnych,• brak lokalnych i regionalnych działań przeciwdziałających długotrwałemu bezrobociu,• słaba współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych,• mała dostępność do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,• brak wzrostu mobilności zawodowej i geograficznej.

❖ kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• zaangażowanie osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,• rozpowszechnianie pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych w środowisku.	<ul style="list-style-type: none">• mała aktywność funkcjonowania organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności,• istnienie barier architektonicznych,• niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,• nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,• niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,• niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,• współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym,• upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,• likwidowanie barier architektonicznych.	<ul style="list-style-type: none">• nieedukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,• nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,• niesprzyjający wpływ sytuacji ekonomiczno-gospodarczej kraju na pomoc niepełnosprawnym,• zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,• wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

❖ kwestia ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,• profesjonalne przygotowanie kadry,• wystarczająca liczba osób zajmujących się problematyką ludzi starszych w ośrodkach pomocy społecznej,• prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,• brak wzrostu liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,• niemarginalizowanie problemów osób starszych oraz placówek pomocy społecznej,• dobry dostęp do domów pomocy społecznej,	<ul style="list-style-type: none">• brak określonego standardu usług dla osób starszych,• niedysponowanie małymi formami pomocy społecznej,• zjawisko przedłużającego się przeciętnego dalszego trwania życia,• zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym,• zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno- i dwupokoleniowe,• niski poziom życia ludzi starszych,• istnienie barier architektonicznych,• brak ofert dla osób starszych mieszkających na wsi,• małe możliwości kontynuacji

<ul style="list-style-type: none">• zmniejszająca się liczba oczekujących na umieszczenie w DPS,• możliwości samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych,• wykorzystywanie pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.	aktywności zawodowej przez osoby starsze.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• niewystępowanie problemów ujawniających się enklaw starości i wzrostu patologii społecznej wśród ludzi starszych,• brak wzrostu liczby osób samotnych,• skoordynowanie działań podmiotów na rzecz osób starszych,• podmiotowe traktowanie osób starszych,• system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej szansą na poprawę warunków życia,• pozytywny wpływ wzrostu gospodarczego na pomoc społeczną osobom starszym,• wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none">• niska świadomość społeczna dotycząca osób w podeszłym wieku,• niekorzystne zjawiska demograficzne,• niedostosowanie infrastruktury,• brak dokładnego rozpoznawania potrzeb,• nieprawidłowa polityka mieszkaniowa,• migracja ludzi młodych na inne tereny,• zmiana modelu funkcjonowania rodziny,• nowy system emerytalno-rentowy bez szansy na poprawę warunków osób starszych,• brak promocji zdrowia dla osób starszych,• ogólna sytuacja społeczna niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku.

❖ kwestia osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• dobre przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,• baza leczenia odwykowego,• stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,• współpraca pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi,• dobry przepływ informacji między organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,• zaangażowanie społeczności lokalnej w działania pomocowe.	<ul style="list-style-type: none">• brak dobrze przygotowanej bazy lokalowej i miejsc pobytu dla ofiar przemocy,• nieprawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi,• nieistnienie organizacji pozarządowych, pomagających osobom uzależnionym,• niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie,• ograniczona współpraca z kościołem.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• uzależnienie traktowane jako problem społeczny,• zainteresowanie fachowców różnych dziedzin wspólną pracą na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,• dobre wykorzystywanie systemu informacji.	<ul style="list-style-type: none">• istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej,• niewystarczające możliwości sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,• brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,• mała efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych.

❖ rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,• wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej,• wyspecjalizowani pracownicy, kompleksowo zajmujący się rodzinami dysfunkcyjnymi,• prowadzenie działań socjalnych z rodziną,• istnienie placówek opiekuńczo-wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none">• przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,• słaby dostęp do placówek oświatowych, zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• przygotowanie zawodowe absolwentów do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,• stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,• współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.	<ul style="list-style-type: none">• niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb.

❖ poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• baza zabezpieczająca potrzeby społeczne,• dostateczne dofinansowanie oświaty i nauki,• dostęp do terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych,	<ul style="list-style-type: none">• brak dostępu do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,• słabo rozwinięta infrastruktura komunalna,• niewłaściwa gospodarka odpadami

<ul style="list-style-type: none">• dobry dostęp do opieki medycznej,• dobra sytuacja mieszkaniowa.	<ul style="list-style-type: none">komunalnymi i przemysłowymi,• mały potencjał przedsiębiorstw budowlanych,• niedostateczna ilość mieszkań komunalnych i socjalnych, zastój w budownictwie.
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• wzrost poziomu wykształcenia,• postępujące przekształcenia gospodarcze,• korzystne dla komunikacji położenie regionu,• dobre powiązanie sieci dróg lokalnych z krajowymi.	<ul style="list-style-type: none">• rozwój przemysłu i transportu uciążliwego dla środowiska naturalnego,• nieracjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych,• słaby rozwój agroturystyki,• wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia,• zjawisko postępującej degradacji wartości rodzinnych,• pogłębiający się upadek „kultury pracy”,• występowanie zjawiska apatii i zniechęcenia w społeczeństwie.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1 INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy

ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, między innymi koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w mieście.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy Poczesna, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Ośrodek zatrudnia 4 pracowników socjalnych.

Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej

W skład jednostki wchodzi: świetlica, basen i kort tenisowy w Hucie Starej „B”, świetlice środowiskowe w Brzezinach Kolonia i Bargłach.

ul. Modrzewiowa 1, 42-262 Poczesna

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy

ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna

2. Co oferuje (zakres usług):

Usługi w zakresie świadczeń kulturalno, oświatowo, rekreacyjnych, organizacji kółek zainteresowań, kursów, imprez tematycznych, festynów; prowadzenie świetlic środowiskowych, udostępnianie lokali na potrzeby stowarzyszeń, kół zrzeszających społeczność lokalną, organizowanie wystaw, przeglądów, pogadanek itp.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci i młodzieży, społeczności lokalnej.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Readaptacyjny „MONAR” w Dębowcu

Dębowiec nr 2, 42-260 Poraj

1. Podmiot prowadzący:

Narodowy Fundusz Zdrowia

Organizacja pozarządowa „MONAR”

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek świadczy usługi w zakresie psychoterapii, rehabilitacji, readaptacji osób uzależnionych od narkotyków i innych używek. Leczenie osób uzależnionych po opuszczeniu oddziałów detoksykacji szpitali psychiatrycznych, leczenie osób uzależnionych z nakazu – postanowienia sądowego.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta skierowana jest do osób uzależnionych od narkotyków z całego kraju. Zakresem usług objętych jest 45 osób, miejsc w ośrodku jest 50.

Państwowy Dom Dziecka we Wrzosowej

42-262 Poczesna

1. Podmiot prowadzący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Tkacka 1, 42-200 Częstochowa

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek zapewnia całodobową opiekę dzieciom z rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo, umieszczonym w placówce zgodnie z postanowieniem Sądu Rodzinnego. Świadczy usługi pedagogiczno-wychowawcze, a w szczególności dotyczące procesu kształcenia, readaptacji i usamodzielnienia w placówce i po wyjściu z placówki.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta skierowana jest do dzieci – sierot naturalnych lub społecznych przede wszystkim z terenu powiatu częstochowskiego. Obecnie w placówce przebywa 47 dzieci.

Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Punkt konsultacyjny dla osób i rodzin z problemem alkoholowym.

42-262 Poczesna

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy

ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna

2. Co oferuje (zakres usług):

Świadczenie pomocy w zakresie usług psychologicznych, prawnych, interwencyjnych dotyczących osób uzależnionych, współzależnionych od alkoholu.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy Poczesna, którzy borykają się z problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie. Tą formą pomocy objętych zostało 78 osób.

**Gminny Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Poczesnej,
z siedzibą w Hucie Starej „B”**

ul. Klubowa 1, Huta Stara „B”

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy

ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna

2. Co oferuje (zakres usług):

Usługi w zakresie bieżących remontów, konserwacji, usługi w zakresie administrowania mieniem komunalnym – w dyspozycji jest 190 lokali własnościowych i 470 lokali komunalnych. GZGM zapewnia w pilnych potrzebach lokale socjalne.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców osiedli, mieszkańców gminy, osób bezdomnych, osób, które w wyniku zdarzenia losowego zostały pozbawione mieszkania.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Poczesna funkcjonuje 8 stowarzyszeń, są też 3 parafie kościoła rzymskokatolickiego. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Podejmowana jest współpraca z tymi organizacjami w zakresie: zleceń realizacji zadań własnych (1), dofinansowywania działalności statutowej organizacji (4), wsparcia rzeczowego (np. sprzęt, wyposażenie) (4), wsparcia lokalowego (4) oraz doradztwa i konsultacji (1). Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Jest to „Program współpracy gminy Poczesna z organizacjami

pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie pożytku publicznego na 2004 r.”

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego forum pomocy. Poniżej prezentowane są wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Poczesna.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY POCZESNA

Lp.	Nazwa	Adres	Charakterystyka działania	Kategorie klienta	Ilość osób objętych opieką w 2004 r.
1.	„Akcja Katolicka” Stowarzyszenie	Parafie: Poczesna, Nierada, Wrzosowa	Integracja środowiska katolików, udzielanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym.	Katolicy zrzeszeni w parafii.	60 osób
2.	Stowarzyszenie Związek Emerytów i Rencistów	Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej (i podległe świetlice), ul. Modrzewiowa 2, 42-262 Poczesna	Integracja środowiska emerytów i rencistów, zagospodarowanie czasu wolnego, udzielanie wsparcia wzajemnego.	Emeryci i renciści.	130 osób
3.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Stowarzyszenie	Przedszkole w Hucie Starej „B”, ul. Czysta 1, Huta Stara „B”	Organizacja wypoczynku dla dzieci, udzielanie pomocy rzeczowej dzieciom.	Dzieci i młodzież.	20 dzieci
4.	Stowarzyszenie Pielęgniarsko-Opiekuńcze „Z Ufnością w III Tysiąclecie	Ośrodek Zdrowia, ul. Szkolna 3, 42-262 Poczesna	Świadczenie usług opiekuńczo-pielęgniarskich dla mieszkańców gminy.	Osoby obłożnie chore, niepełnosprawne w stopniu znacznym.	20 osób
5.	Stowarzyszenie „Nasz Wspólny Dom”	ul. Staszica 15, Brzeziny Kolonia	Świadczenie usług w zakresie udzielania informacji o przysługujących prawach mieszkańcom gminy, pomoc rzeczowa i finansowa osobom	Mieszkańcy gminy, osoby bezrobotne, niepełnosprawne, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i osobistej.	

			potrzebującym.		
6.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich	Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej (i podległe świetlice), ul. Modrzewiowa 2, 42-262 Poczesna	Integracja środowiska gospodyń wiejskich, zagospodarowanie czasu wolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach, kursach i kołach zainteresowań.	Kobiety z terenu gminy.	65 kobiet
7.	Ochotnicze Straże Pożarne: Bargły, Poczesna, Słowik, Huta Stara „A”, Nierada, Wrzosowa	Urząd Gminy, ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna	Ochrona przeciwpożarowa mienia, budynków gminy, terenów leśnych.	Mieszkańcy gminy.	250 osób
8.	Stowarzyszenie „Na Rzecz Ekorozwoju” Ziemi Pocześniańskiej	ul. Kręta 21, Korwinów	Podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody regionu, ekologii.	Mieszkańcy gminy.	
9.	Kluby sportowe, w tym: „Olimpia” w Hucie Starej „B”, „Złota Dama” w Poczesnej, w Poczesnej	Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej ul. Modrzewiowa 2, 42-262 Poczesna Szkoła Podstawowa w Poczesnej, ul. Szkolna 1, 42-262 Poczesna	Krzewienie kultury fizycznej, rozwój sportu i rekreacji.	Dzieci i młodzież z gminy.	70 – 80 dzieci

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że problemami, dla których należy zaprogramować działania, są:

- Istnienie znacznego poziomu bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa.
- Zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym dla których należy zapewnić właściwą opiekę i wsparcie. Z wiekiem wzrasta także liczba osób niepełnosprawnych
- Rodziny niewydolne wychowawczo nie zaspokajają potrzeb rozwojowych dziecka,
co prowadzi do niekorzystnych zjawisk zarówno w domu rodzinnym, szkole i otoczeniu.
- Uzależnienie, a zwłaszcza choroba alkoholowa, jest jednym z poważniejszych problemów społecznych na terenie gminy, staje się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczając wydolność rodzin dotkniętych tym problemem.
- Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.
- Brak na terenie gminy wolontariatu wynikający z niskiej aktywności społecznej mieszkańców skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM
GMINY POCZESNA WARUNKÓW DO ROZWOJU
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI
I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Istnienie znacznego poziomu bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 1

System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych i ubogich

Cele szczegółowe

1. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom.
2. Przeciwdziałanie ubóstwu.
3. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.

Kierunki działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - a. organizacja i zwiększenie zakresu prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - b. promowanie klubów pracy i szkoleń.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Objęcie pomocą materialną, rzeczową i usługową rodzin dotkniętych problemem bezrobocia i ubóstwa.
4. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej – utworzenie Centrum.
6. Dążenie do utworzenia we współpracy z innymi gminami Centrum Integracji Społecznej dającego zatrudnienie osobom wykluczonym społecznie i długotrwale bezrobotnym.
7. Nawiązanie kontaktu z organizacjami pozarządowymi z terenu województwa dla skutecznego rozwiązywania problemu bezrobocia.
8. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
10. Stworzenie grup wsparcia dla osób bezrobotnych.
11. Prowadzenie właściwej i przyjaznej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania bezrobociu promującej tworzenie nowych podmiotów gospodarczych (m.in. stosowanie preferencyjnych ulg dla przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów, stworzenie wolnej strefy ekonomicznej dla przedsiębiorców).
12. Współpraca w realizowaniu programów pomocowych dla osób bezrobotnych, zwłaszcza po 40. roku życia, w zakresie przekwalifikowania zawodowego przy współpracy z PUP.
13. Podjęcie działań w kierunku budowy mieszkań socjalnych, adaptacja istniejących lokali komunalnych na mieszkania socjalne.
14. Realizacja programów mających na celu przywracanie do pełnienia ról społecznych osób wykluczonych (zatrudnianie w ramach prac interwencyjnych, w Centrum Integracji Społecznej, w jednostkach pomocniczych Urzędu Gminy); usamodzielnianie osób bezdomnych, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, integracja ze środowiskiem lokalnym.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zapewnienie właściwej opieki i wsparcia osobom samotnym, w podeszłym wieku, przewlekle chorym i niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 2

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla seniorów i niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagających takiej opieki.
2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
5. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez:
 - a. propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - b. ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - c. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - d. rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
 - e. rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizację,
 - f. podjęcie działań zmierzających do powołania grup samopomocowych:
 - dla osób starszych,
 - dla osób niepełnosprawnych,
 - dla rodzin, w których istnieje niepełnosprawność.

2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
 - budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - rozwój oferty kulturalnej aktywizującej osoby niepełnosprawne.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
5. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych:
 - systematyczne pozyskiwanie środków na łamanie barier architektonicznych,
 - zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych.
 - systematyczna działalność informacyjna dot. problemu niepełnosprawności w tym za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
8. Podjęcie działań w celu utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych.
9. Podjęcie działań w celu utworzenia dziennej placówki wsparcia dla osób starszych.
10. Zatrudnienie specjalistycznej kadry świadczącej usługi w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych.
11. Podjęcie działań w celu utworzenia Pogotowia Usługowo-Opiekuńczego świadczącego usługi dla osób starszych i innych wymagających tego typu doraźnej pomocy w zakresie pielęgnacji sprzątnia, drobnych napraw, zakupów i innych niezbędnych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, dofinansowywanie wydatków związanych z leczeniem, opłatą za świadczenia związane z utrzymaniem domu, a w szczególności dofinansowywanie zakupu opału i energii elektrycznej w gospodarstwach o niskich dochodach.
12. Podjęcie starań w kierunku zwiększenia ilości klas integracyjnych w szkołach.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie zaspokajają potrzeb rozwojowych dziecka, co prowadzi do niekorzystnych zjawisk zarówno w domu rodzinnym, szkole i otoczeniu.

Cel strategiczny 3

Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Cele szczegółowe

1. Pomoc rodzinom, u których stwierdzono ubóstwo.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych.
3. Rozwój sieci świetlic wiejskich w tym środowiskowych działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych

umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:
 - sądem rodzinnym,
 - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
7. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
8. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia żłobka na terenie gminy.
10. Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia ilości miejsc i w przedszkolach na terenie gminy i przedłużenia ich pracy (system dwuzmianowy).
11. Systematyczny rozwój grup samopomocowych w szczególności dla samotnych matek.
12. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkania socjalne przeznaczone w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
13. Dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
14. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami wynikającymi z uzależnienia ich dzieci.
15. Opracowanie lokalnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
16. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego, oraz tworzenie systemu poradnictwa.
17. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży przez szkołę, rozszerzenie oferty i propozycji zagospodarowania w sposób właściwy i twórczy wolnego

czasu, organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, wyjazdów wakacyjnych, zwłaszcza w rodzinach o niskich dochodach, zwiększenie ilości placów zabaw i boisk szkolnych, organizowanie wycieczek, wyjazdów plenerowych dla całych rodzin z dziećmi lub dzieciom i młodzieży.

18. Świadczenie pomocy materialnej, rzeczowej o usługowej dla samotnych matek z dziećmi w wymiarze odzwierciedlającym realne zaspokojenie potrzeb rodziny.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie, a zwłaszcza choroba alkoholowa, jest jednym z poważniejszych problemów społecznych na terenie gminy, staje się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczając wydolność rodzin dotkniętych tym problemem.

Cele strategiczny 4

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Kierunki działania:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem oraz innymi środkami psychoaktywnymi; likwidacja publicznych skupisk osób uzależnionych, stosujących używki, spożywających alkohol, zwłaszcza w pobliżu niektórych sklepów sprzedających napoje alkoholowe, zwiększenie liczby patroli w tych miejscach.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkohol i inne środki psychoaktywne.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.
6. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

7. Organizacja spotkań informacyjnych dla rodzin dotkniętych problemem uzależnień.
8. Zwiększenie liczby godzin pracy punktu konsultacyjnego.
9. Utworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
10. Realizacja programów skierowanych do członków rodzin osób uzależnionych.
11. Udzielanie adekwatnej pomocy rzeczowej i materialnej oraz usługowej rodzinom z problemem alkoholowym lub problemem innych uzależnień.
12. Ograniczenie tempa wzrostu używania narkotyków – zmniejszenie liczby nowych konsumentów, zwłaszcza wśród młodzieży.
13. Zwiększenie efektywności leczenia i rehabilitacji oraz redukcji szkód zdrowotnych spowodowanych używaniem narkotyków.
14. Ograniczenie podaży narkotyków.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w ww. zakresie.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.

Cel strategiczny 5

Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Brak na terenie gminy wolontariatu wynikający z niskiej aktywności społecznej mieszkańców skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Cel operacyjny 6

Inicjowanie i rozwój wolontariatu na terenie gminy

Cele szczegółowe:

1. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur wolontarystycznych.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju wolontariatu na terenie gminy.

Kierunki działań:

1. Analiza ofert organizacji skupiających wolontariuszy na terenie województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Propagowanie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej.
5. Podjęcie działań zmierzających do powołania Gminnego Centrum Wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, sekretarz, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, radni, przewodniczący Komisji Rodziny, Zdrowia i Opieki Społecznej Rady Gminy.

b. Roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego.

Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

3. **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.3. PROGRAMY

SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

I. Wstęp

Funkcjonowanie człowieka, jego rozwój społeczny, emocjonalny zależy od zaspokojenia podstawowych potrzeb takich jak potrzeba bezpieczeństwa, przynależności, akceptacji i miłości.

Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczną, w której w/w potrzeby powinny być realizowane.

Niestety, nie zawsze w rodzinie wszystkie potrzeby są realizowane w sposób właściwy i prawidłowy. Różne bywają przyczyny dysfunkcji występujące w rodzinach – brak właściwego wypełniania obowiązków rodzicielskich, głęboka patologia, porzucenie, ubóstwo, przemoc domowa i inne powody trudnych sytuacji w jakich znalazła się rodzina.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji zachodzących wśród członków rodziny jak i właściwe wypełnianie ról społecznych. Wsparcie to powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Rodzina powinna mieć, możliwości i szanse zmierzenia się z swoimi problemami samodzielnie, co pozwala na wyzwoleniu własnego potencjału i aktywności. Natomiast pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do usamodzielnienia życiowego rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji w jakich znalazły się przy wykorzystaniu własnych środków i możliwości.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie norm i wartości związanych z ich wychowaniem.

II. Główne obszary działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

1. Pomoc i wsparcie rodziny.
2. Promowanie zdrowego trybu życia.
3. Zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji.
4. Ochrona przed przemocą rodzin i dzieci.

III. Cele Gminnego Systemu Profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

1. Wzmocnienie funkcjonowania rodziny.
 - a/ praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny,
 - pomoc i edukacja w zakresie gospodarowania budżetem domowym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego,
 - pomoc i wsparcie dla rodziców niezaradnych wychowawczo w zakresie właściwej komunikacji w rodzinie, niwelowania i przewyższania zagrożeń i konfliktów dla małżeństwa i rodziny.
 - udzielanie wsparcia specjalistycznego: pomoc pedagoga, prawnika, terapeuty.
 - b/ opracowywanie i realizowanie programów mających na celu rozwój dzieci młodzieży oraz wzmocnienie czynników zapobiegających dezintegrującym życie rodzinne,
 - c/ rozwijanie lokalnej bazy i zaplecza usługowego wspomagającej rodzinę w rozwiązywaniu jej problemów wychowawczych i edukacyjnych.
2. Zapewnienie właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.
 - a/ praca socjalna na rzecz wspierania rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych oraz na rzecz zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży,
 - weryfikacja wartości i norm moralnych osób pochodzących z rodzin zwłaszcza patologicznych i dysfunkcyjnych,
 - pomoc w kształtowaniu postaw młodego człowieka wchodzącego w świat wartości norm ogólnie przyjętych i utrwalania postaw wobec życia,

- nauka akceptacji siebie i swojego życia,
 - towarzyszenie osobom dorastającym w osiągnięciu dojrzałości emocjonalnej, moralnej, społecznej poprzez nabywanie umiejętności przewyższania konfliktów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych,
 - prowadzenie spotkań, tworzenie grup samopomocowych dla rodziców mających problemy wychowawczo – edukacyjne,
 - motywowanie do nauki i uczęszczania w zajęciach szkolnych,
- b/ organizowanie na terenie placówek kulturalno – oświatowych zajęć informacyjno – warsztatowych w zakresie pogłębienia wiedzy na temat rozwoju dzieci i młodzieży,
- c/ rozwijanie form opieki krótkoterminowej,
- d/ budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców w zakresie rozpoznawania zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży oraz wdrażanie systemu dla rodzin zagrożonych przemocą i uzależnieniami,
- e/ rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie.
3. Poprawa sytuacji materialnej rodziny, w tym standardu i jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem.
- a/ praca socjalna na rzecz rodzin zagrożonych ubóstwem,
- b/ dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych,
- c/ zapewnianie dzieciom i młodzieży posiłków w szkołach, wyprawek szkolnych, organizacji wypoczynku w okresie letnim i zimowym,
- d/ rozbudowanie systemu wsparcia chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego zwłaszcza wśród rodzin, w których występuje długotrwałe bezrobocie;
- pomoc w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy,
 - wsparcie w adaptacji do nowego miejsca pracy,
 - wsparcie psychologiczne w sytuacji długotrwałego pozostawania bez pracy dla bezrobotnego i jego rodziny,
 - motywowanie do poszukiwania pracy, uczestniczenie w spotkaniach aktywizujących bezrobotnych oraz szkoleniach przekwalifikowujących osób bezrobotnych,
- e/ rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny, osób chorych długotrwałe i osób w wieku podeszłym.

f/ diagnozowanie i monitoring warunków i jakości życia rodziny.

g/ przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu rodzin znajdujących się długotrwale w ubóstwie:

- tworzenie programów pomocowych i ofert pomocy dla tych rodzin,
- wsparcie ubogich rodzin przez system świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i innych form pomocy materialnej i rzeczowej (system stypendialny, dodatki mieszkaniowe, pomoc rzeczowa, usługowa i materialna).

4. Wzbogacenie oferty edukacyjnej i dydaktycznej.

a/ stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży zwłaszcza z rodzin niewydolnych wychowawczo – edukacyjnie mającego na celu wyrównywanie szans edukacyjnych,

b/ zapewnienie bezpłatnej pomocy dzieciom z trudnościami szkolnymi w postaci zajęć wyrównawczych, i innych przedsięwzięć tego typu,

c/ wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych i przedsiębiorczości młodego pokolenia,

d/ postrzeganie i promowanie szkoły jako placówki integrującej wiedzę z różnych dziedzin służącej wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, uczącej krytycyzmu oraz angażującej i przygotowującej uczniów do rozwiązywania problemów osoby, rodziny i społeczności.

e/ włączanie w proces dydaktyczny programów mających na celu szerzenie świadomości młodego pokolenia na problemy osób starszych, niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego.

5. Kształtowanie norm i wartości społecznych gwarantujących prawidłowy przebieg wychowania.

a/ tworzenie i kontynuowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży,

b/ wprowadzanie do uczniów gimnazjalnych klas programów profilaktyczno – edukacyjno – wychowawczych z zakresu patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień,

c/ tworzenie programów mających na celu redukcję niepożądanych czynników psycho-emocjonalnych, socjo-ekonomicznych sprzyjających marginalizacji młodzieży nieprzystosowanej.

- d/ wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności osób sprzyjającej uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego,
 - e/ oferowanie warsztatów pedagogiczno - psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji międzyludzkiej i rozwiązywania problemów,
 - f/ tworzenie i wspieranie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin dysfunkcyjnych,
 - g/ wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny i dzieci,
 - h/ powołanie zespołu interdyscyplinarnego.
6. Wyrównywanie deficytów zdrowotnych, świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań z zakresu zdrowia publicznego.
- a/ wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia,
 - b/ tworzenie i realizacja programów prozdrowotnych i profilaktycznych w szkole dot. takich problemów jak wady postawy, wzroku, uzależnień, itp.
 - c/ wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących dzieci i młodzież niepełnosprawną do samodzielnego życia,
 - d/ wspieranie rodzin w których występuje niepełnosprawność i długotrwała choroba,
 - e/ tworzenie i realizacja programów mających na celu integrację dzieci niepełnosprawnych i zdrowych.
 - f/ realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania się na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi.
7. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz rodzin, ochrona przed przemocą oraz przeciwdziałanie uzależnieniom.
- a/ podnoszenie świadomości społecznej i prawnej poprzez:
 - promocję programów profilaktyczno – edukacyjnych realizowanych w szkołach z policją,
 - promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych tematycznie z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, nikotyny, adresowanych dla dzieci i młodzieży.
 - b/ kontrola zakazu sprzedaży papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży do lat 18,
 - c/ wspieranie i rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej,

- d/ rozwijanie współpracy lokalnych partnerów, instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy,
- e/ tworzenie i rozwijanie systemu opieki i leczenia ofiar przemocy, w szczególności zapewnienie bezpłatnej pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i medycznej.

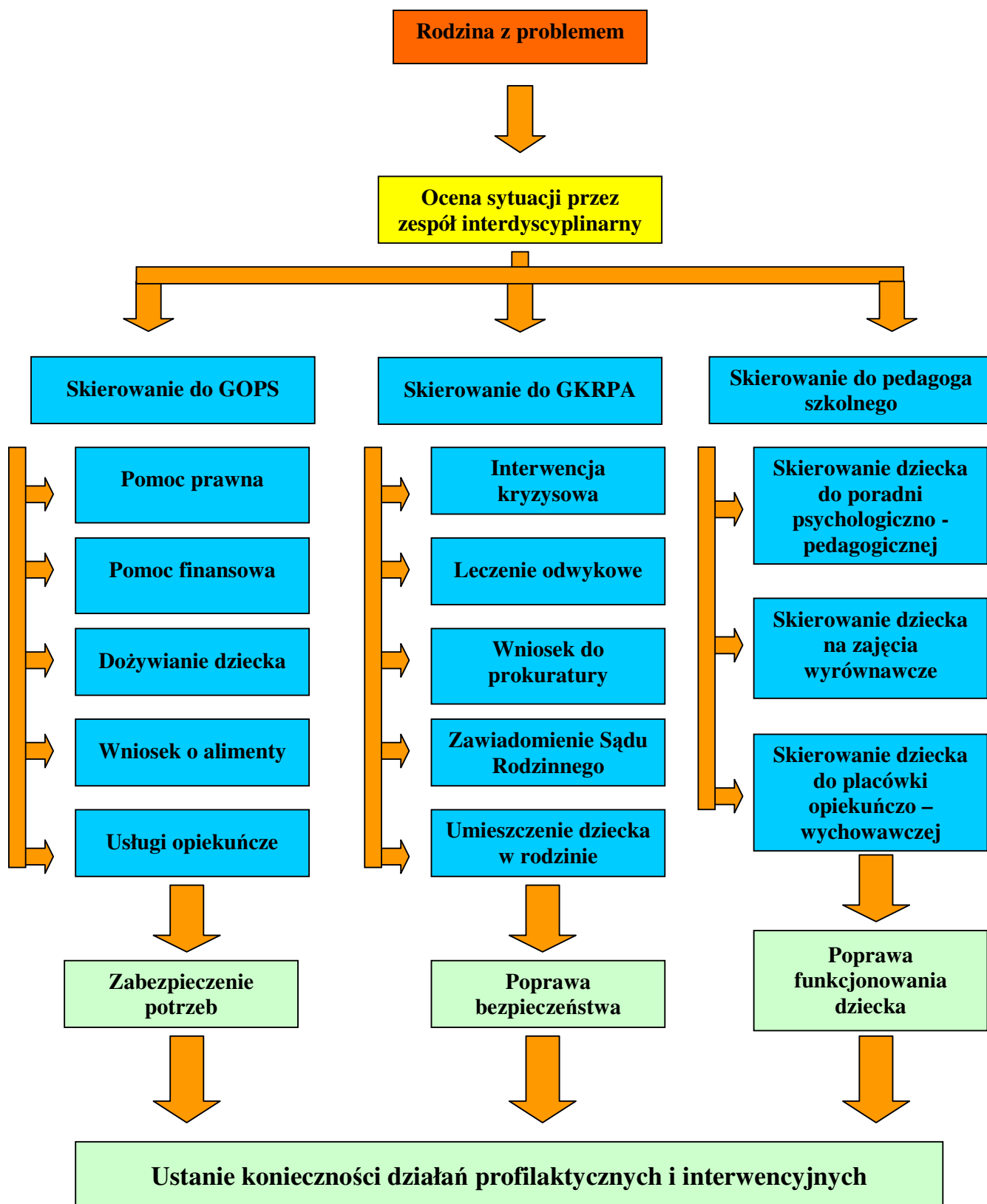
IV. Partnerzy gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Działanie mające na celu realizację założeń systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną prowadzone są przez koordynatora systemu przy współpracy n/w partnerów:

- szkoły i przedszkola na terenie gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Częstochowie,
- Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Mariance Rędzińskiej,
- VI Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Okręgowego w Częstochowie,
- Kuratorzy Sądowi,
- Komisariat Policji w Poczesnej,
- Prokuratura Rejonowa w Częstochowie,
- Poradnia Lecznictwa Odwykowego w Częstochowie,
- Stacjonarne placówki leczenia uzależnienia i współuzależnienia,
- MONAR,
- inne instytucje i organizacje społeczne świadczące usługi w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

V. Schemat mechanizmów Gminnego systemu profilaktyki i opieki nad rodziną.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY

W trakcie prac nad dokumentem strategicznym skonstruowano poniżej prezentowane projekty. Przedstawione zostają na zasadzie **banku pomysłów** i będą możliwe do realizacji, jeśli projektodawcy uzyskają niezbędne do ich realizacji środki finansowe.

PROJEKT 1.

NAZWA PROJEKTU

Kolega ze szkolnej ławki.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej.

42-262 Poczesna, ul. Modrzewiowa 2

Świetlica środowiskowa

Bargły, ul. Śląska

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

42-262 Poczesna, ul. Wolności 2

tel. (0-34) 327-41-16

Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej.

42-262 Poczesna, ul. Modrzewiowa 2

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Projekt był realizowany w 2003 roku.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Usprawnienie funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- rozwinięcie twórczego stylu życia, zainteresowań i umiejętności wśród beneficjentów,
- osiągnięcie lepszych wyników w nauce,
- wypracowanie właściwych wzorców zachowań w kontaktach interpersonalnych,
- poszerzenie kontaktów rówieśniczych z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, a zwłaszcza objętą indywidualnym tokiem nauczania.

BENEFICJENCI PROJEKTU

- 24 dzieci w wieku od 8 do 14 lat z rodzin zagrożonych występowaniem problemów opiekuńczo-wychowawczych i alkoholowych.

- 12 wolontariuszy – studenci, uczniowie liceów (dalsze kształtowanie umiejętności dostrzegania problemów, z jakimi borykają się osoby, kształtowanie postaw altruistycznych).

ZAKRES PROJEKTU

- Organizacja projektu (promocja projektu, opracowanie i kolportaż ulotek i plakatów, rekrutacja uczestników projektu, wolontariuszy) - od 1. do 2. miesiąca realizacji projektu,
- Działania merytoryczne - od 2. do 6. miesiąca realizacji projektu,
- Uczestnictwo beneficjentów w imprezach organizowanych przez Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji, kołach tematycznych, przedsięwzięciach dostosowanych do indywidualnych zainteresowań beneficjentów - od 2. do 6. miesiąca realizacji projektu,
- Rozliczenie projektu – 7. miesiąc realizacji projektu.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- instruktorzy kół zainteresowań,
- wolontariusze (studenci i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych).

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- 20% ogólnej kwoty oszacowanych wydatków – 5.400 zł.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Wydatki związane z organizacją projektu (opracowanie i kolportaż ulotek i plakatów) – 500 zł,
- Wydatki dotyczące beneficjentów ostatecznych – zwrot kosztów uczestnictwa w imprezach kulturalnych (kino, teatr, muzeum, wystawy), rekreacyjnych (wycieczki rowerowe po Jurze Krakowsko-Częstochowskiej), sportowych (zakup biletów na basen kryty lub inne imprezy sportowe – wg potrzeb), zakup niezbędnych materiałów do uczestnictwa w kołach zainteresowań, sfinansowanie poczęstunku dla uczestników, wolontariuszy dwóch uroczystych spotkań, zakup biletów autobusowych, pokrycie kosztów ubezpieczenia itp. – wydatki: 25.500 zł,
- Inne wydatki związane z obsługą projektu – obsługa i zlecenie niektórych przedsięwzięć – 1.000 zł.

Łączny koszt projektu wyniesie – 27.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Projekt trwać będzie przez okres 7 miesięcy, dostrzegalne efekty projektu od 3. miesiąca funkcjonowania projektu.

PROJEKT 2.

NAZWA PROJEKTU

Szansa.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gminne Centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej
42-262 Poczesna, ul. Modrzewiowa 2

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
42-262 Poczesna, ul. Wolności 2
tel. (0-34) 327-41-16

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Zmniejszenie bezrobocia wśród kobiet – osiągnięcie zatrudnienia (samozatrudnienia) przez 15 kobiet.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Osiągnięcie wystarczających kwalifikacji zawodowych – udział 30 kobiet w szkoleniach i kursach przez okres 6 miesięcy, uzyskanie przez adresatki projektu zaświadczeń i certyfikatów,
- Zdobycie nowych kwalifikacji – udział 30 kobiet w szkoleniach, kursach przez okres 6 miesięcy, uzyskanie przez beneficjentów zaświadczeń i certyfikatów,
- Osiągnięcie wysokiej samooceny – udział 45 osób w sesjach z psychologiem, doradcą zawodowym.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Kobiety niepracujące i bezrobotne z terenu gminy Poczesna.

ZAKRES PROJEKTU

- Organizacja projektu – wynajęcie pomieszczenia oraz zakup sprzętu multimedialnego i artykułów biurowych – 1. miesiąc,
- Promocja projektu – opracowanie i kolportaż ulotek i plakatów, publikacje w prasie lokalnej – od 1. do 5. miesiąca realizacji projektu,
- Rekrutacja personelu – (od 2. do 3. miesiąca) i uczestników projektu (od 2. do 5. miesiąca realizacji),
- Działania merytoryczne – od 2. do 5. miesiąca realizacji,

- Sesje z doradcą zawodowym i psychologiem – od 3. do 5. miesiąca i od 8. do 10. miesiąca realizacji,
- Kursy i szkolenia zawodowe – od 4. do 8. miesiąca realizacji projektu:
 - obsługi komputera i kasy fiskalnej – od 4. do 6. miesiąca realizacji,
 - opiekunek – od 4. do 6. miesiąca realizacji,
 - prowadzenia działalności gospodarczej – od 6. do 8. miesiąca realizacji,
 - kosmetyczno-fryzjerski – od 6. do 8. miesiąca realizacji.
- Rozliczenie projektu – od 11. do 12. miesiąca realizacji projektu.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- 20% ogólnej kwoty oszacowanych wydatków – 32.794 zł.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Wydatki związane z zatrudnieniem personelu – 92.450 zł,
- Wydatki dotyczące beneficjentów ostatecznych – zwrot kosztów podróży, napojów i ubezpieczenia – 19.220 zł,
- Inne koszty, zlecenie kursu kosmetyczno-fryzjerskiego, wynajem lokalu, zakup wyposażenia, usługi telekomunikacyjne, pocztowe, media, art. biurowe, materiały szkoleniowe, promocja, rekrutacja – 52.300 zł.

Łączny koszt projektu – 163.970 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

- Projekt trwać będzie przez okres 12 miesięcy, dostrzegalne efekty projektu od 10. do 12. miesiąca realizacji projektu, dla beneficjentów projekt będzie atrakcyjny w okresie od 4. miesiąca realizacji.

PROJEKT 3.

NAZWA PROJEKTU

Senior.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Huta Stara „B”, ul. Klubowa 1/2

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

42-262 Poczesna, ul. Wolności 2

tel. (0-34) 327-41-16

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej osób w podeszłym wieku.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Organizacja czasu wolnego wśród osób w podeszłym wieku,
- Zaspokajanie potrzeb kulturalnych, towarzyskich, duchowych,
- Usprawnianie i utrzymanie sprawności psychospołecznej wśród osób w podeszłym wieku,
- Utrzymywanie właściwej kondycji psychicznej.

BENEFICJENCI PROJEKTU

25 osób w wieku podeszłym (od 60. roku życia), zwłaszcza samotnych.

ZAKRES PROJEKTU

- Organizacja projektu – remont pomieszczenia, malowanie, zakup mebli i 2 komputerów wraz z oprzyrządowaniem – 2 miesiące,
- Promocja projektu – opracowanie i kolportaż ulotek i plakatów, publikacje w prasie lokalnej – od 2. do 4. miesiąca realizacji projektu,
- Rekrutacja personelu, w tym wolontariuszy – (od 2. do 3. miesiąca) i uczestników projektu (od 2. do 4. miesiąca realizacji,
- Zajęcia kulturalne i warsztatowe – plastyczne, robótek ręcznych, posługiwania się komputerem i Internetem oraz inne, zgodne z indywidualnymi potrzebami i oczekiwaniami beneficjentów – od 3. do 14. miesiąca projektu,
- Uczestnictwo beneficjentów w imprezach organizowanych przez inne instytucje świadczące usługi kulturalno – rekreacyjne (teatr, Gminny Ośrodek Kultury w Poczesnej, współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami o podobnym profilu działalności) – od 3. do 14. miesiąca realizacji,

- Świadczenie usług rekreacyjnych – uczestnictwo w wycieczkach krajoznawczych i innych imprezach sezonowych (pikniki, ogniska itp.) - od 3. do 14. miesiąca realizacji,
- Uczestnictwo w innych przedsięwzięciach zgłaszanych przez uczestników projektu – od 3. do 14. miesiąca realizacji,
- Rozliczenie projektu – od 15. do 16. miesiąca realizacji projektu.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Wolontariusze,
- Studenci Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie,
- Gminne centrum Kultury, Informacji i Rekreacji w Poczesnej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie,
- Gminny Związek Emerytów i Rencistów w Poczesnej.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- 20% ogólnej kwoty oszacowanych wydatków.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Wydatki związane z organizacją projektu (malowanie okien, drzwi, ścian, zakup wykładzin, mebli, 2 komputerów, sprzętu gospodarstwa domowego) – 17.000 zł,
- Wydatki związane z promocją projektu – kolportaż ulotek i plakatów) – 500 zł,
- Koszty obsługi personelu – zatrudnienie koordynatora i księgowego projektu od 1. do 16. miesiąca realizacji projektu) – 26.500 zł,
- Wydatki dotyczące beneficjentów ostatecznych – pokrycie kosztów uczestnictwa w imprezach kulturalno – rekreacyjnych, zakup niezbędnych artykułów do prowadzenia zajęć warsztatowych, zakup biletów do placówek kulturalnych, pokrycie kosztów transportu, ubezpieczenia beneficjentów i wolontariuszy – 42.000 zł,
- Inne koszty związane z utrzymaniem lokalu – 9.000 zł.

Łączny koszt projektu – 95.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

- Projekt będzie funkcjonował przez okres 16 miesięcy, dostrzegalne efekty projektu od 4. miesiąca realizacji.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. W szczególności powinny je rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- *Programu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną,*
- *Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- *Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*